

www.comdos.bg

КОМИСИЯ

за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия

Из архивите на ДС
Документални сборници,
изложби, филми

ИЗДАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ (2007-2019)

Тел.: +359 2/8004 506 - Факс: +359 2/8004 500 - София, ул. "Врабча" 1 - info@comdos.bg
Тел.: +359 2/8004 506 - Fax: +359 2/8004 500 - Vrabca1 Str., Sofia, Bulgaria - info@comdos.bg
www.comdos.bg

ИЗДАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ НА КОМИСИЯТА (2007 - 2019)

Встремежа си към осигуряване на все по-голяма публичност на архивите на бившите тайни служби Комисията стартира с поредицата “Из архивите на ДС” – документални сборници, включващи оригинални материали от фондовете на нейния Централизиран архив. Целта им е да запознаят обществото със съдържанието на тези документи, както и да облекчат изследователите в работата им с архивите на Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия. Темите, по които се проучват архивите, са съобразени с обществения интерес и се утвърждават от Комисията. Документите се представят фототипно и подреждането им е подчинено на принципите на тематичния и хронологичния подбор. Книжното издание и електронният вариант (CD) на сборниците включват най-значимите открити материали по изследваната тема, а останалият масив от издирени документи се публикува в отделно разширено електронно издание (DVD). Броят на издадените сборници от документалната поредица до момента е 53, като някои от тях са дву и тритомни.

✓ **Сборникът “Десталинизацията – дилемата на едно противоречиво десетилетие”** е първото съвместно документално издание на Комисията по досетата и Държавна агенция “Архиви”. В него са включени най-значимите документи, открити в двата архива, свързани с периода на десталинизация в България.

PUBLICATIONS OF THE COMMITTEE (2007 - 2019)

Straight from the Centralized Archives of the Committee, **Taken from the Archives of the SS** is a series of documentary collections that marked the launching of an extensive publicity campaign for the secret files of former security services. Intended for the general public and researchers alike, their purpose is to raise awareness on the topic, educate wider audiences, and facilitate academic studies of the files and records of the State Security and the Intelligence Services of the Bulgarian National Armed Forces. The choice of topics of investigation and publication is motivated by public interest and is subject to the approval of the Files Committee. All phototype editions are arranged in chronological and thematic order. The book edition and the electronic version (CD) of the collections include the most significant disclosed materials on the subject under study, and the rest of the papers examined are published in a separate extended edition (DVD). There are 53 published documentary collections from the documentary series, some of them in two or even in three volumes.

✓ **The documentary collection De-Stalinization - the dilemma of a controversial decade** is the first printed collaboration between the Files Committee and the Archives State Agency. It is a compilation of the most significant documents from the storage vaults of the two institutions dealing with the period of de-Stalinization in Bulgaria.

✓ **Изложбата “Десталинизацията – дилемата на едно противоречиво десетилетие (1953 – 1964)”** е естествено продължение на проекта с Държавна агенция “Архиви”. Чрез визуално и документално представяне на събитията от 50 – 60-те години на 20 век се проследяват вътрешните и международните аспекти на процеса, популярен с термина “десталинизация”, не само в България, но и в страните от Източна Европа. Подбраните материали показват малко известни и неизползвани досега исторически документи.

✓ Комисията издава **Бюлетин**, в който публикува информация за своята дейност и за взетите от нея решения. В него се включват и докладите, с които тя се отчита пред Народното събрание. Бюлетинът се издава 2 пъти годишно за периодите до 20 юли и до 20 декември. До момента са издадени 23 броя.

✓ Комисията издава **двуезични брошури** на български и английски език с информация за дейността си. В тях се включват данни за състава и структурата на Комисията, за публичната, издателската и международната ѝ дейност, за попълването, съхранението и състоянието на Централизирания архив, за достъпа на гражданите до архивните документи. В отделна глава са представени целите, принципите, ценностите и мисията на Комисията. До момента са издадени шест брошури и две дипляни.

✓ Комисията продуцира и два филма:
- “Досието на ДС”
- “Комисията по досиетата и отварянето на архивите на държавна сигурност”

✓ **The exhibition De-Stalinization - the dilemma of a controversial decade (1953 – 1964)** is the natural continuation of the Committee’s co-project with the Archives State Agency. Featuring compelling visual and documentary record of events in the 1950s and the 1960s, the presentation covers the domestic and international aspects of the process known in Bulgaria and throughout Eastern Europe as “de-Stalinization”. The selection explores less known historical documents presented to the public for the first time.

✓ The Committee publishes its **Bulletin** to bring updates on its latest activities and decisions, including all relevant reports presented to the National Assembly. The bulletin is published on a semi-annual basis for the periods ended 20 July and 20 December. Twenty three issues are available to date.

✓ The Committee promotes its work in **bilingual brochures** in the Bulgarian and English languages. They provide easy and accessible information about the composition and structure of the Committee, its international and publishing projects, and public activities. Also included are facts and numbers on the completion, conservation and general state of the Centralized Archives, as well as recent public access reports. The goals, principles, values and mission of the Committee are the subject of a separate chapter. Six brochures and two leaflets are published to date.

✓ The Committee has also produced two films:
- “The State Security File”
- “The Committee and the Opening of State Security Archives”.

„ИЗ АРХИВИТЕ НА ДС“ - ДОКУМЕНТАЛНА ПОРЕДИЦА

КГБ И ДС - ВРЪЗКИ И ЗАВИСИМОСТИ

Това е първият сборник от документалната поредица „Из архивите на ДС“, който е част от авторитетен международен проект, озаглавен „Сътрудничеството на КГБ с другите секретни служби в Централна и Източна Европа“. В този сборник за първи път читателите се запознават с напълно непознати архивни единици от Националната разузнавателна служба, наследник на Първо главно управление на ДС. Документите, включени в сборника, са поредното доказателство за силната зависимост на страната ни от Съветския съюз, те са вярно огледало на политическата ориентация и поведението на руското разузнаване за периода от началото на 50-те до края на 80-те години на миналия век.

Хронологическата рамка на документите е обусловена от началото на преките двустранни консултации и договорености между разузнавателните организации на България и СССР през май 1950 г. и от края на присъствието на КГБ в България малко преди разпадането на Съветския съюз през декември 1991 г.

Историческата стойност на подбраните архивни материали се повишава и от това, че аналогичните колекции с документи на органите за сигурност в руските държавни архиви все още не са достъпни за руските изследователи.

Книжното издание на сборника включва факсимилета на 53 документа, а разширеният електронен вариант – 417.

TAKEN FROM THE ARCHIVES OF THE SS - DOCUMENTARY SERIES

THE KGB AND THE BULGARIAN STATE SECURITY SERVICE - CONNECTIONS AND DEPENDENCES

This is the first collection of documents from the series *Taken from the Archives of the SS*, which is also part of a major international project presented under the title *KGB Activities and its Cooperation with other Secret Services in Central and Eastern Europe*. The selection is made with the intention to present to the public some more obscure files of the National Intelligence Service, the successor of the First Main Directorate of the SS. The documents shed light on the liaisons between the intelligence apparatuses of the Soviet and the Bulgarian secret services, and demonstrate the complete subordination of the latter to the former. They are a reflection of the political orientation and practices of Soviet intelligence from the beginning of the 1950s through to the end of the 1980s.

The chronological time frame of the records covers the period from the beginning of direct bilateral consultations and arrangements between Bulgarian and Soviet intelligence bodies in May 1950 until the end of KGB's presence in Bulgaria shortly before the collapse of the Soviet Union in December 1991.

With similar files in Russia still closed to local researchers, the selection has only grown in historical value.

Facsimiles of 53 original documents are added to the paper edition of the collection. 417 files are available in the extended digital version.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ - СТРУКТУРА И ОСНОВНИ ДОКУМЕНТИ

Подбраните документи в сборника разкриват структурата на бившата Държавна сигурност, изграждането на агентурен апарат и работата с него.

За първи път в този сборник на едно място са събрани основополагащите документи за дейността на ДС, приемани от бившето партийно ръководство на БКП и тяхното продължение в самата Държавна сигурност – строго секретни заповеди и инструкции.

В документалния сборник хронологично са проследени три основни аспекта от дейността на бившата Държавна сигурност:

- развитие на структурата ѝ;
- изграждане на агентурен апарат и работата с него;
- оперативен отчет, представляващ строго установена вътрешна система от правила за регистриране, систематизиране и ползване на оперативните материали и сведения.

Книжното издание на документалния сборник съдържа факсимилета на 46 документа, а разширеният електронен вариант – 2485 страници документи.

STATE SECURITY SERVICES - STRUCTURE AND BASIC DOCUMENTS

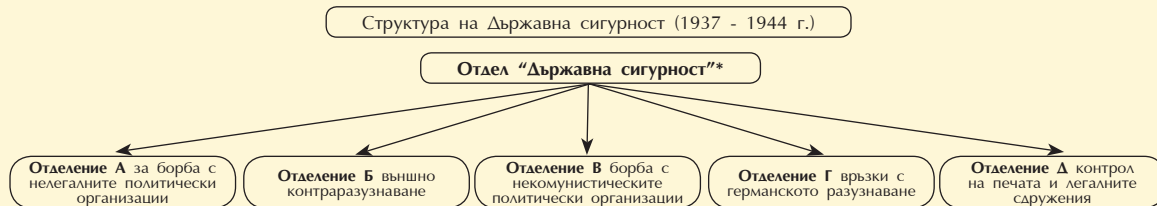
This document compilation deals with the structure of former State Security Services, the formation and operation of the secret agent apparatus, and operational reporting files.

It is a first-time selection of founding documents, i.e. top secret orders and instructions, adopted by the former BCP Party leadership and further implemented by the secret police authorities.

The chronological representation of the three major activity categories of the former State Security refers to:

- structural development;
- formation and management of the agent apparatus;
- operational reporting, based on a strictly regulated internal operational system governing the registration and classification of, and access to operational files and information.

The documentary collection is featured in a printed edition of selected 46 document facsimiles, with 2485 pages of content in an extended digital version.

МЕЖДУНАРОДНИЯТ ТЕРОРИЗЪМ В ДОСИЕТАТА НА ДС

Всборника се проследява политическият и етнорелигиозен тероризъм, както и опитите за създаване на различни по вид и характер терористични мрежи.

Изданието е част от международен проект за издирване и проучване на документите, свързани с тероризма и ролята на специалните служби в периода на Студената война. Той обхваща периода 1970 – 1991 г. Доаната времева граница на документацията на ДС по проблемите на международния тероризъм съвпада с началото на бързото разпространение на явлението тероризъм в Близкия изток (1968) и в Западна Европа (1969). Горната историческа граница е съобразена със закона за разкриване на документите на бившите български тайни служби (1991) и тя съвпада с граничната зона между две епохи в развитието на международния тероризъм.

Публикуваните документи тематично са ограничени в рамките на проявленията на международния тероризъм. Представянето на вътрешния тероризъм на територията на страната, както и подкрепата на българската държава за националноосвободителни и антиколониални движения в страни от Третия свят са обект на други самостоятелни изследвания.

Книжното издание на документалния сборник съдържа факсимилета на 98 документа, а разширеният му електронен вариант – 533 с общ обем над 2500 страници.

INTERNATIONAL TERRORISM IN THE BULGARIAN STATE SECURITY FILES

This collection keeps the focus on political and ethno-religious terrorism, and the attempts at creating terrorist networks of various forms, types and identities.

The publication is also part of an international research and analysis project on terrorism and the role of special services during the Cold War era. The study covers the time period from 1970 to 1991.

The earliest State Security documents on international terrorism date to the beginning of the rapid escalation of the terrorist trend in the Near East (1968) and Western Europe (1969). The most recent written records are contemporary to the Law for Disclosure of the Documents of the Former Bulgarian Secret Services (1991), and bridge the gap between two development stages of international terrorism.

The published content is thematically restricted to acts and manifestations of international terrorism. Domestic terrorism and Bulgarian support for national freedom and anti-colonial movements in the Third World are subjects of self-standing studies.

The paper edition contains 98 facsimiles of documents and correspondence. 533 files with a total volume of over 2500 pages are available in the extended digital version.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И ПРОМЕНЕТЕ В БЪЛГАРИЯ (СЕПТЕМВРИ 1944 - ДЕКЕМВРИ 1947)

Сборникът обхваща документи, касаещи историческите промени в България между 9 септември 1944 г. до края на 1947 г. Това е времето, в което в България се провеждат дълбоки реформи във всички сфери на обществен живот, водещи до коренна промяна в историческия ход на историята на българите.

Публикуваните документи са свързани тематично с установяването и укрепването на властта на Отечествения фронт в страната в първите години след преврата от 9 септември 1944 г. Участието на ДС в радикалните преобразования, които се извършват в този период, е широко отразено в документите, останали от дейността на службата.

Материалите в сборника са публикувани фототипно и в хронологичен ред. Има и вътрешно разделение, което обхваща три периода: първият е от 9 септември 1944 г. до легализирането на опозиционните партии през септември 1945 г.; вторият е от октомври 1944 г. до октомври 1945 г., когато се провеждат изборите на VI ВНС; третият период е от ноември 1946 г. до декември 1947 г., когато на практика се извършва преходът към еднопартийна система.

Книжното издание на сборника съдържа 131 документа, а разширеният електронен вариант – 740 страници с документи.

STATE SECURITY AND THE TRANSFORMATIONS IN BULGARIA (SEPT. 1944 - DEC. 1947)

The collection deals with the historical transformations taking place in Bulgaria between 9 September 1944 and the end of 1947. It is a time of intense reforms permeating every sphere of life towards a radical change in the development model.

With a thematic focus on the establishment and consolidation of the power of the Fatherland Front in the country immediately after the coup on 9 September 1944, the collection offers a wide variety of source material. The archives provide plenty of evidence to confirm the strong involvement of the secret apparatus in the radical transformations of the time.

The collection features archival material published in phototype, in chronological order. It is further divided to cover three periods: 9 September 1944 to the legalization of oppositionist parties in September 1945; October 1944 to October 1945, when elections for the 6th Grand National Assembly are held; November 1946 to December 1947, when the actual transition to one-party system takes place.

The printed edition features 131 document facsimiles, and comes with an extended version of 740 pages of digital content.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ - ПОЛИТИЧЕСКА ПОЛИЦИЯ

Обикновено политическата полиция се свързва с Шесто управление на ДС за борба с идеологическата диверсия, което функционира от края на 60-те години на XX век, но то не изчерпва темата за основните структури на ДС, на които в различни периоди е възлагана задачата да преследват инакомислещите по политически причини. Сборникът представя точно тези структури. Принципът при подбора на материалите за сборника е в него да попаднат повече и по-разнообразни архивни документи, които да илюстрират възможно най-широко обхвата на дейността на репресивните структури, обект на изследването, както и те да обхващат почти всички години от периода 1945 – 1985 г. Така в сборника са включени справки, отчети, доклади, информации, лични ръкописни указания на министъра на вътрешните работи, ръкописни бележки на негови заместници, сведения, приложения, сводки, карта и агентурно донесение. Тези документи са продукт на различни звена в структурите на ДС, натоварени със следене, преследване и контрол на различни политически противници. Многообразието на документите дава представа за всеобхватността на сферите, които са били в ползрението на политическата полиция на ДС през годините на тоталитарното управление на БКП.

Книжното издание на сборника съдържа факсимилета на 61 документа, а неговият разширен електронен вариант – 231 документа (над 1800 страници).

STATE SECURITY AND POLITICAL POLICE

The concept of political police is generally associated with SS' Sixth Directorate for combating ideological diversion, which started to operate in the end of the 1960s. There is more, however, to the State Security divisions set up to persecute individuals of different political leanings during various times in communist history. It is that diversity that is the focus of the collection. The rich variety of sources is specifically intended to demonstrate the full scope of action of the repressive apparatus, and nearly span over the entire

1945 – 1985 period. There are multiple references, reports, accounts, information, personal manuscripts and instructions of the Interior Minister, handwritten notes of his deputies, communications, annotations, intelligence briefs and reports, and a chart, produced by various SS divisions whose job was to track, persecute and exercise control over the political opposition. This comes to show the across-the-board domestic involvement of the political police over the years of BCP's totalitarian rule.

61 document facsimiles are available in the paper edition of the publication, while the extended digital version features 231 documents with a total volume of over 1800 pages.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И ОБРАЗОВАНИЕТО (1944 - 1989)

Документите в сборника разкриват мащаба на мрежата от агенти, сътрудници и информатори, с които службите разполагат в училищата, висшите учебни заведения, Българската академия на науките, разнообразните научни, студентски и младежки организации.

Известен е фактът, че интелигенцията, в това число и цялата академична общност от студентите до професорите, са постоянен обект на службите за сигурност. Като най-образованата и будна част от обществото, в средите на българската интелигенция се оформят възгледи и се изказват мнения, често пъти в дълбок разрез с официалната марксистко-ленинска идеология и нейните постулати. Това прави Държавна сигурност особено бдителна към тези среди. Под наблюдение са също така учениците и учителите, за които често пъти ДС констатира, че са опозиционно настроени или извършват “вражески прояви”. На непрекъснат отчет подлежат и се водят и всички младежки организации и съюзи в страната. Мрежата от оперативни работници, агенти, секретни сътрудници, информатори, доверени връзки и осведомители на ДС се разпростира във всички институции, учебни заведения, организации, формални или неформални групи и непрекъснато осведомява службите за политическите възгледи, вражеските прояви, изказванията и настроенията сред наблюдаваните обекти.

Книжното издание на сборника съдържа факсимилета на 60 документа, а разширеният му електронен вариант –123.

STATE SECURITY AND EDUCATION (1944 - 1989)

Piece by piece, the collection reveals the scale of the secret network of agents, collaborators, and informers planted in schools and higher institutions, the Bulgarian Academy of Sciences, and a number of science, student, and youth organizations.

Intended for the general public and researchers alike, the topic of State Security and education raises awareness and offers curious insights into the ideology extended to daily life during the socialist era in Bulgaria. It is a well-known fact that the intelligentsia, including the entire academic community of students and faculty, is under the constant watchful eye of the security services. The most educated and active segment of society, the Bulgarian intelligentsia conceives its own opinions and views often in stark contrast to the official Marxist-Leninist ideology and its theories. This makes the State Security especially alert to these circles. Students and teachers identified as opposition figures or perpetrators of “hostile acts” are under surveillance as well. Youth organizations and unions around the country are placed under non-stop scrutiny. The network of State Security operatives, agents, secret collaborators, informants, trusted persons and information providers permeates all institutions, schools, organizations, formal or informal groups, providing continuous information service on the political views, hostile behaviors, comments and attitudes in these circles.

60 document facsimiles are included in the printed version of the book. A more complete edition of 123 files is available in digital format.

ПРАЖКАТА ПРОЛЕТ И ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ

Сборникът е посветен на бурните чехословашки събития от 1968 г. и дейността на българските служби за сигурност в този период. Огромният обем архивни документи, свързани с темата, както и изключително подробната информация, която те съдържат, доказват тяхната активност и способност за реакция при специфична международна ситуация. Сборникът дава възможност да се добие представа и за политическото задкулисие от гледна точка на геостратегическите интереси, намерили своята проекция в актуалната за този исторически период политическа координатна система “Изток – Запад”.

Материалите в него са публикувани фототипно и в хронологичен ред. С цел да се представи по-ясно предисторията на самата Пражка пролет и причините, довели до нея, в сборника намират място и документи, датиращи от предходната 1967 г. Също с идеята по-релефно да се открият непосредствените резултати и последствията от тези събития, са включени и документи от следващата 1969 г. При подбора на документите водеше е желанието да се въведат в научно обръщение непознати и непубликувани досега документи, хвърлящи нова светлина върху българското отражение на Пражката пролет.

Книжното издание на сборника съдържа факсимилета на 130 документа.

PRAGUE SPRING AND STATE SECURITY

The compilation follows Czechoslovakian events in 1968 and the operations of Bulgarian security services at the time. The vast body of material offers an in-depth and comprehensive evidence of their activity and response capacity to deal with specific international situations. The publication offer a closer look behind the political curtain into geostrategic interests circulating in the period’s dominant political reference system based on the notions of “East” and “West”.

The collection is available in phototype with documents organized in a chronological order. For an extensive look at the background and pre-history of the Prague Spring, and for an insight into the immediate results and consequences thereof, attention is given to records from the years preceding and following the events, 1967 and 1969, respectively. The selection principle is to include and present to the public unpublished or little known documents that may provide researchers with insight on lesser-known facts about the impact of the Prague Spring on Bulgaria.

130 archival facsimiles have found their way into the printed version of the book.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И КРАЯТ НА ТОТАЛИТАРИЗМА

Документите, включени в сборника, обхващат периода юни 1988 г. – декември 1990 г. За първи път се публикуват запазени протоколи и стенограми от заседания на МВР, които осветяват процесите, протичали в държавата в момента на политически преход от тоталитарно към демократично общество и ролята на Държавна сигурност.

Въпреки, че голяма част от документите през този период са били унищожени, в архивите на ДС от периода 1988 – 1990 г. има съхранени достатъчно много документи, които могат да хвърлят светлина върху процесите в периода около свалянето от власт на Тодор Живков и края на тоталитаризма в страната. В хода на работата с наличните документи се формират две основни теми. Едната тема е свързана с институционалното развитие на самата Държавна сигурност, а другата – с отношението на Държавна сигурност към неформалните структури, появили се през 1988 г., които впоследствие се превръщат в политическа опозиция. В архивите се съдържат многобройни документи за цялата 1990 г., което дава възможност да бъде проследено отношението на ДС към началния процес на демократизация в страната. При проучването на запазените архивни единици се установи, че почти няма документи, насочващи към заключението, че тайните служби са режисирали процесите около падането на Тодор Живков. Служителите на ДС не са оставили подобни следи, а част от секретните материали са били унищожени.

Книжното издание на сборника съдържа фототипни факсимилета на 42 документа.

STATE SECURITY AND THE END OF TOTALITARIANISM

Spanning the time between June 1988 and December 1990, the collection features lesser known transcripts of meetings and short-hand records of Mol proceedings. They explore the processes involved in the political transition from a totalitarian regime to a democratic society, and the role played by the secret police in the developments of the period.

With many of the secret files completely destroyed, there is still recorded evidence left from the 1988-1990 period to shed light on the processes leading to Todor Zhivkov's fall and the end of totalitarianism in Bulgaria. Two key topics emerge from the analysis of the original texts: the development of the State Security services as an institution; and the tactics implemented towards informal institutions set up in 1988 and later turned into political opposition. 1990 is a well-documented year, with archives serving as credible sources of data and reliable insight into SS operations during the first stages of democratization. Studies have not provided much recorded evidence that the secret services have orchestrated the processes leading to Todor Zhivkov's fall. With some secret files destroyed, there is hardly any source left that can be cited.

The documentary collection is featured in a printed phototype edition of 42 document facsimiles.

ВОЕННОТО РАЗУЗНАВАНЕ ПРЕЗ КОМУНИЗМА

Всборника за пръв път в България се публикуват документи за личния състав, агентурния апарат, оперативния отчет, взаимодействието на военното разузнаване на БНА с ГРУ и военните разузнавания на страните от Варшавския договор и др. за периода 9 септември 1944 г. – 10 ноември 1989 г. За първи път е включен и раздел, в който се представят документи за началниците на военното разузнаване, както и откъси от техните лични кадрови дела.

Публикуваните документи до голяма степен демитологизират представата за военното разузнаване като орган, който не е бил повлиян и зависим от комунистическата власт и нейните цели в условията на тоталитарна комунистическа система. Напротив. Документите показват силната политизация и идеологизация на една такава структура като военното разузнаване на Българската народна армия. Съставянето на сборника изпревари законодателно уреденото предаване в Комисията на архивите на Разузнавателното управление на Генералния щаб от правопримника му Служба “Военна информация”.

Книжното издание на сборника съдържа 92 документа, а разширеният му електронен вариант – 165.

MILITARY INTELLIGENCE DURING THE COMMUNIST ERA

The collection marks the first time that certain files are made available to the Bulgarian public. This includes personnel files, agent and operational reporting documents, records of the collaboration between the military intelligence of the Bulgarian National Armed Forces and the Soviet GRU, and other Warsaw Pact military intelligence services active from 9 September 1944 to 10 November 1989. The collection has an entire section for the first time dedicated to personal staff files and other records of military intelligence high-ups.

The published materials debunk some of the mythology that military intelligence is acting as an autonomous entity with no influence or dependence relationship with the Communist Party and its agenda under a totalitarian system. Quite the opposite is true. The military intelligence division of the Bulgarian Armed Forces is operating in a highly charged political and ideological context. It is to be noted that this publication preceded the legislative changes regulating the transfer of files from the Military Information Service (successor of the Intelligence Directorate of the General Staff) to the Files Committee collection.

The compilation of documents features 92 selected items in its printed edition, and 165 text files in a more extensive digital collection.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И ЕВРЕЙСКАТА ОБЩНОСТ В БЪЛГАРИЯ

През периода 1944 – 1990 г. отношение-то на официалните и тайните власти в София към българските евреи и разселването на оцелялата от Холокоста еврейска диаспора в Европа преминава през различни фази, които неизменно са в пряка зависимост от завоите на Москва към съветските евреи и към световния ционизъм. Едни от най-интересните материали, публикувани в сборника, се отнасят до отношението на ДС към активната емиграция към Палестина – и на българските евреи, а също и на преминаващите с транзитни визи през наша територия, извозвани с наши кораби европейски евреи, търсещи своята родина в Светите земи.

Сред подобрите документи преобладават докладите и отчетите на различните отдели и отделения на ДС, които се занимават с малцинствата в страната и по-специално тези, които наблюдават еврейската общност. На следващо място по многочисленост се нареждат справките, информацията и докладните записки. Не е малко и количеството документи, които съдържат наредби до различни служби и отдели на бившите тайни служби, както и плановете, препоръките, мерките и задачите за работа, набелязвани от органите на Държавна сигурност.

Книжното издание на сборника съдържа 101 архивни документа.

STATE SECURITY AND THE JEWISH COMMUNITY IN BULGARIA

During 1944-1990, the opinion of both the official and secret authorities in Sofia regarding Bulgarian Jews and the resettlement of the European Holocaust survivors fluctuates, based on Moscow directives and attitudes towards Soviet Jews and world Zionism. Some of the most interesting materials published in the collection refer to the attitude of State Security to the active emigration to Palestine – and to the Bulgarian Jews, as well as to those crossing with transit visas through our territory, European Jews evicted by our ships, seeking their homeland in the Holy Land.

Most of the documents are activity reports and communications of various departments and divisions of the State Security, responsible for monitoring different minorities and groups, especially the Jewish community. They are closely followed in number by references, information inputs, and memoranda. The volume also includes a number of ordinances and instructions to various offices and departments of the former secret services, along with action plans, recommendations, objectives and assignments set by the State Security organs.

101 archival units are added to the printed edition of the publication.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ СРЕЩУ ГРАЖДАНСКИ ОРГАНИЗАЦИИ (1988 - 1990)

Изданието допълва публикациите на документи от този период, като основната разлика с вече публикуваните документални сборници е, че документите в сборника не завършват с падането на Тодор Живков, а продължават до края на 1990 г. Излизането извън хронологичните рамки на 10 ноември 1989 г. определя и заглавието на сборника, защото към началото на 1990 г. всички тези сдружения са вече легално регистрирани и в този смисъл – “формални”. Затова е предпочетен термина “граждански организации”, който по-коректно отразява приноса на тези организации за формирането на гражданското общество в демократична България. Представените документи показват, че трудно може да се говори за промяна в начина на работа или манталитета на ДС поне до средата на 1990 г., а по отношение на някои организации като “Подкрепа” начинът на работа остава непроменен и до началото на 1991 г.

Общото впечатление от публикуваните документи е, че в разглеждания период нараства неувереността на ДС. Лишена от оръжието на репресията в годините на преустройството, тя постепенно започва да губи контрол над ситуацията и да обвинява политическото ръководство за желанието му да демонстрира либерализация на режима.

Книжното издание на сборника съдържа 88 документа.

STATE SECURITY AGAINST CIVIC ORGANIZATIONS (1988-1990)

The edition complements the publications of documents from this period, as the main difference with the already published documentaries is that the documents in the collection do not end with the fall of Todor Zhivkov, but continue until the end of 1990. Going beyond the chronological framework of November 10, 1989 defines the title of the edition, because at the beginning of 1990 all these associations were already legally registered and in this sense - they became “formal”. Therefore, the term “civil organizations” is preferred, which more accurately reflects the contribution of these organizations to the formation of civil society in a democratic Bulgaria. As far as unions like Podkrepa Labor Confederation are concerned, the modus operandi remained unchanged until the beginning of 1991.

The written records of the period give the impression that the SS loses ground. Deprived of its weapon of repression over the years of reorganization, the secret police progressively loses control over the situation, and blames the political leadership for encouraging liberalization of the regime.

The printed edition of the collection includes a total number of 88 records.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ- СМЯНАТА НА ИМЕНАТА - ВЪЗРОДИТЕЛНИЯТ ПРОЦЕС (2 ТОМА)

Това е първото документално издание на Комисията, което излиза в два тома.

Първият том покрива времевия отрязък от 1945 до 1985 г., в него се проследяват многобройните опити за изкуствено побългаряване на мюсюлманското население чрез смяната на имената им. Вторият том продължава тематиката от 1986 до 1990 г., но в него вече по-отчетливо се очертава масовата съпротива, довела до т.нар. Възродителен процес – опитите за неговото насилствено провеждане, силната обществена и международна реакция и значението му за краха на социалистическата система в България. Идеята при подбора на документите е, да се представят неизследвани до сега архивни единици, които да хвърлят повече светлина върху насилствения акт на смяната на имената и проследят проекцията на БКП за приобщаване на мюсюлманите в България към шаблонния образ на т. нар. тогава развито социалистическо общество. Подбраните документи се обнародват за първи път.

Книжното издание на двутомника съдържа 175 документа, а разширеният му електронен вариант общо надхвърля 2800 страници.

STATE SECURITY - CHANGE OF NAMES - REVIVAL PROCESS (2 VOLUMES)

This is the first two-volume collection of documents published by the Files Committee.

Volume one covers the period between 1945 and 1985, and the multiple attempts at forced Bulgarization of the Muslim population in the People's Republic of Bulgaria through a name changing campaign.

Volume two continues the subject, this time focusing on the 1986-1990 period and the mass resistance to this practice leading up to the so-called Revival Process. All aspects of the process, its violence, the strong reaction of the domestic and international community, its role in the collapse of the socialist system in the country, are equally dealt with.

Based on previously unexplored sources, the selection is specifically intended to bring more light to processes surrounding the aggressive name-changing campaign. The documents further examine the influence of the Communist Party in Bulgaria on the forced inclusion of the Muslim segment of the population in the fixed paradigm of the then so-called developed socialist society.

The two-volume edition combines a printed book of 175 documents with an extended digital copy of over 2800 pages of content.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКОТО РАЗУЗНАВАНЕ

Темата за дейността на Научно-техническото разузнаване не е сред най-изследваните в историографията, но за сметка на това е обект на различни интерпретации и множество коментари. Причината за това е ограниченият достъп до архивните материали на тази специализирана служба на външното разузнаване в Народна република България. Но след предаването на архива на Първо главно управление (ПГУ) на Държавна сигурност от Националната разузнавателна служба (НРС) на съхранение в архива на Комисията, се създаде възможност за по-широк достъп до това документално наследство. В сборника се проследява развитието и дейността на специализираното разузнавателно направление, което още през 1959 г., създадено като отделение, набира сериозна скорост и в началото на 80-те години се превръща в Управление: Научно-техническо разузнаване в рамките на ПГУ-ДС.

Безспорен връх в неговото съществуване е втората половина на 80-те години на ХХ век. Ролята, която изиграва техническото разузнаване за развитието на НР България, е значителна. В документите ясно проличава желанието на ръководството на управлението да контролира, подпомага и ръководи основните направления в тогавашната социалистическа икономика. Сборникът има за цел да представи най-значимите документи, които ясно очертават облика на неговата дейност.

Включените в книжното издание документи са 111, а тези в разширения електронен вариант наброяват 359.

STATE SECURITY AND THE SCIENTIFIC AND TECHNICAL INTELLIGENCE

Science and technical intelligence has rarely been the focus of research of national historical literature, but is still open to a variety of interpretations and opinions. The reason being that access to the archives of this former specialized foreign intelligence service was severely restricted, leaving little to investigate in the field. When the transfer of archives of State Security's First Main Directorate (FMD) to the storage vaults of the Files Committee was completed, new opportunities emerged to promote and open up access to this documentary heritage. The collection traces the

development and operation of this specialized intelligence unit set up back in 1959. Starting as a separate department, it grows through a serious transformation to become a Science and Technical Intelligence (STI) Directorate within the FMD-SS in the beginning of the 1980s.

In the second half of the 1980s, the institution known as technical intelligence is at its operational peak, playing a critical role in the development of the Bulgarian state. Written archives provide a very clear picture of exactly how strong the desire of STI higher-ups was to orchestrate, manage and control the major sectors of the socialist economy at the time. The collection showcases a select group of documents to provide an accurate picture of the high activity levels of the STI Directorate.

A total number of 111 and 359 documents are featured in the printed and extended digital edition, respectively.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И „ВРАЖЕСКИТЕ“ РАДИОСТАНЦИИ

В годините след края на Втората световна война радиото е своеобразен социален феномен, който не се влияе от границите на политическата карта и е в състояние да запълни изкуствения информационен вакуум в страните от Източения блок. Комунистическите власти добре съзнават голямото влияние, което радиото оказва над обикновените хора. Ето защо още в зората на “народната демокрация” у нас слушането на вражески радиостанции е характеризирано като “морално престъпление”, заслужавашо строго обществено порицание. В документалните масиви на Комисията основно фигурират няколко радиостанции, които са били обект на оперативен интерес. Последното е обусловено и от факта, че в тези, както са наречени в документите – “пропагандни централи”, работят или сътрудничат личности, квалифицирани като “изменници на родината” и “вражески емигранти”. За “звукоизолацията” на родния ефир вътрешното министерство предлага на българското партийно ръководство прилагането на т. нар. “диференциран подход” на селективно и пълно радиозаглушаване. Посредством свои агенти в радиостанциите службите за сигурност постоянно следят и се опитват да дискредитират българите, работещи там. Последните са манипулирани и сплашвани от ДС най-често посредством оказването на психологически натиск върху тях.

Общият брой на публикуваните в книжното издание на сборника документи е 115, а в неговия разширен електронен вариант – 228.

STATE SECURITY AND THE HOSTILE RADIO STATIONS

In post-WWII years, radio is a social phenomenon with the power to transcend political boundaries and fill the information vacuum forced upon the so-called Eastern Bloc. The communist regime has long recognized the power of the radio in the propaganda machine. Even at the dawn of “people’s democracy” in Bulgaria, listening to hostile radio stations is a “moral crime” that warrants a severe public reprimand. Archives show that several radio stations are main targets of surveillance. Secret services act on the motivation that these “propaganda centers” are occupied and aided by “national traitors” and “hostile émigrés”, as they are all referred to in written sources. To “soundproof” national airwaves, the Interior Ministry recommends to the party leadership application of the so-called “differentiated approach” for selective and complete jamming of radio signals. Bulgarian employees at said radio stations are subject to constant surveillance and harassment by SS infiltrators on station premises. Manipulation and intimidation are the most common forms of psychological pressure applied to radio workers.

The printed edition of 115 documents comes with a digital counterpart featuring a total of 228 files.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКОТО РАЗУЗНАВАНЕ (1970 - 1989)

Сборникът разкрива дейността на специално създадения XIV-и отдел към Първо главно управление на ДС, чиято задача е придобиването на ценни материали и документи за българската история и култура, съхранявани в чужди хранилища; провеждането на активни мероприятия срещу опитите за изопачаване на българската история; както и събирането на секретна информация за дейността на научни и културни институти, с цел проникване в тях. Публикуването на най-значимите документи от дейността на отдела подпомага в голяма степен изследователите, които проявяват интерес към темата и показва машаба, с който структурите на българските тайни служби са работели за налагане политиката на ЦК на БКП в областта на културата и историята.

В резултат на специфичната дейност на отдела, България се сдобива с ценни копия на оригинални извори за своята история. Една от първите задачи на отдела е да се потърси пътища за оповестяването им пред света. Някои от тези документи всъщност са известни на изследователите още от времето на Първата световна война. С оглед на предпазване от дипломатически скандал и уронване престижа на България, сътрудници и учени търсят варианти за съвместна работа с чуждестранни колеги, които да подпомогнат оповестяването им пред науката.

Книжното издание на сборника съдържа 107 архивни документа, а разширеният му електронен вариант – 222.

STATE SECURITY AND THE CULTURAL AND HISTORICAL INTELLIGENCE (1970-1989)

The publication provides a documental account of the operations of the specialized Department XIV at the FMD-SS formed with the purpose to acquire Bulgarian cultural and historical heritage kept in repositories abroad, perform active measures to counter attempts at distorting Bulgarian history, and collect secret data about science and cultural institutes for infiltration purposes. This edition compiles key documents reflecting the practices and mindset of Department XIV, making it a valuable resource for academic assignments, while showing the lengths to which Bulgarian secret services would go to enforce CC BCP's cultural and historical agenda.

By focusing their efforts on the specific task at hand, department operatives recover precious copies of original sources of Bulgarian history. To advertise these written treasures on a global scale is of paramount importance. Some of these manuscripts are, in fact, well-known to researchers since World War I. However, to avoid diplomatic tension and hurt the country's reputation, experts discuss possibilities to co-publish and promote these artefacts in partnership and association with their foreign peers.

107 documents are added to the paper edition of the collection. 222 files are available in the digital version.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И ВРАЖЕСКИТЕ ЕМИГРАНТСКИ ОРГАНИЗАЦИИ (1945 - 1989)

Голямата емигрантска вълна от България, която поставя началото на т. нар. вражеска емиграция започва в дните непосредствено преди 9 септември 1944 г. и продължава до края на 80-те години на XX век. Условно в този период се очертават два етапа в развитието на емигрантските организации.

Първият обхваща времето от тяхното организационно създаване, когато водещите фигури са политически емигранти. Този етап приключва със смъртта на един от най-изявените лидери на българската емиграция Г. М. Димитров в края на 1972 г.

Границите на втория етап са приблизително от началото на 70-те години до началото на 90-те години на XX век. В него водещи фигури вече не са политически дейци от преди 9 септември 1944 г., а техните наследници, които израстват и получават образование на Запад, както и новопристигащи емигранти, идващи от социалистическа България.

Сборникът осветлява дейността на многобройните емигрантски организации от целия политически спектър – от крайно ляво до крайно дясно.

Общият брой на публикуваните в книжното издание на сборника документи е 102, а в неговия разширен електронен вариант – 245.

STATE SECURITY AND THE HOSTILE ÉMIGRÉ ORGANIZATIONS (1945-1989)

The emergence of so-called hostile emigration is a result of a mass refugee outflow beginning in the immediate days leading up to 9 September 1944, and continuing to the end of the 1980s. Over this period, émigré formations go through two relative development stages.

The first stage is the organizational set up, its leading figures being political émigrés. The death of one of the most prominent representatives of Bulgarian emigration, G.M. Dimitrov, in the end of 1972, marks the approximate end of this period.

The second stage can be said to cover the early 1970s through to the early 1990s. This time new leaders emerge. They are no longer pre 9 September 1944 political functionaries, but their heirs, raised and educated in the West, as well as new émigrés out of socialist Bulgaria.

The selection of written records draws attention to the activity of various émigré organizations across the political spectrum, from far left to far right.

A total number of 102 and 245 documents have found their way into the printed and extended digital edition, respectively.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ АДМИНИСТРАТИВНИ, ПРИНУДИТЕЛНИ И НАКАЗАТЕЛНИ МЕРКИ

Темата за репресивните мерки, прилагани от “народната власт”, е разработена сравнително слабо. Главно е застъпена в мемоарната литература. С публикуването на документите, включени в сборника, се прави опит да се проследят механизмите на осъществяването физическо и морално насилие спрямо инакомислещите хора в годините на социалистическа България. Обособени са четири проблемни кръга, посветени на изселванията, трудовата мобилизация, въдворяването в ТВО и изпращането в затвора по политически причини.

Преследването на опонентите бива съдебно и извънсъдебно. Извънсъдебните мерки са въдворяването на ново местожителство (изселване) или в лагер и трудовата мобилизация. Най-жестоката репресивна мярка е въдворяването в трудов лагер. Тя се прилага най-често, когато обвинителният материал не е достатъчен за подвеждане под съдебна отговорност. Подвеждането под наказателна отговорност на лицата, характеризирани като “политически престъпници” и изпращането им в затвора с осъдителна присъда за определен срок, е санкционирано от правораздавателната система.

Книжното издание включва 128 фототипно представени документа, структурирани по тематично-хронологичен принцип, а в неговия разширен дигитален вариант има 272 документа, които дават възможност на читателите за по-детайлно вникване в проблематиката.

STATE SECURITY ADMINISTRATIVE, COERCIVE AND PENAL MEASURES

While much is written in the memoir field about the repressive nature of “the people’s rule”, historical studies on the subject are few. This compilation provides an overview of the instruments of physical and moral violence against opponents of the official socialist regime in Bulgaria. It deals with four main topics of interest: deportation (re-settlement), labor mobilization, internment in reform-through-labor institutions, and imprisonment for political reasons.

Persecution is twofold: in-court and out-of-court (deportation, labor camps or labor mobilization). The most brutal repression of all is internment in labor institutions, which is frequently the case when evidence is not enough to complete the indictment. The prosecution of individuals treated as “political criminals” and their successful conviction and imprisonment is a part of in-court proceedings.

128 documents are added to the paper edition of the collection. 272 files are available in the digital version.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И ПОЛИТИЧЕСКИТЕ ПАРТИИ В БЪЛГАРИЯ (1944 - 1949)

Една от най-изследваните теми в съвременната българска историография е установяването и укрепването на т.нар. “народно-демократична власт” и разгромът над опозицията в първите години след 9 септември 1944 г.

Сборникът отразява дейността на Държавна сигурност и влиянието ѝ върху съдбата на партиите и техните лидери, участващи в коалицията на Отечествения фронт.

Документално е представен процесът на ерозирване на единството, появата на разцепления и зараждането на легална опозиция, представлявана основно от БЗНС – Никола Петков и БРСДП (о), както и от Демократическата и Радикалната партии, макар и със слаби позиции в този момент.

Използваните документи в сборника са от служебния и от историческия фонд на Министерството на вътрешните работи. Новото в него е използването на документи от историческия фонд на МВР, в който се пазят най-ценните разработки и общи документи от оперативния архив, преминали на съхранение в историческия фонд. В него са делата на политическите лидери и оперативно интересните лица, за които ДС е събираща секретни материали.

Документите в книжното издание на сборника са 119, а в дигиталния разширен вариант са включени общо 240 документа.

STATE SECURITY AND POLITICAL PARTIES IN BULGARIA (1944-1949)

There is a huge body of modern historical literature on the establishment and consolidation of so-called people’s power and the suppression of the opposition in the years after 9 September 1944.

The collection is an introduction to State Security’s activities and their impact on the life and fate of parties from the Fatherland Front coalition and their leaders.

The records illustrate the fall-out and beginning of discord, and the birth of legal opposition, albeit weak at the time, in the face of BAPU – Nikola Petkov, the BWSDP(u), as well as the Democratic and the Radical parties.

The official and historical collections of the archive of the Interior Ministry are the primary sources of data. First-time appearance in the collection make records from Mol’s historical archive, currently housing the most valuable files and general documents, previously kept at the operational archives. It is also the resting place for secret files about political leaders and persons of operational interest.

119 document facsimiles are included in the printed version of the book. A more complete edition of 240 files is available in digital format.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И СПОРТЪТ (2 ЧАСТИ)

Сборникът, който е издаден в две части, документално представя спорта като елемент от глобалното противопоставяне между двата блока в годините на Студената война и използването му като инструмент на идеологическата пропаганда, през прочита на комунистическите тайни служби. Първата част включва основно документи за Олимпийското движение, а втората запознава аудиторията с основни службени документи на МВР, свързани с развитието на масовия и на ведомствения спорт, както и с организирането на големи спортни форуми като спартакиади и универсиади. Специфичното при този сборник е публикуването на документи от неунищожени литерни дела, които най-пълно и най-детайлно проследяват поведението на службите и изпълнението на поставените агентурно-оперативни задачи по обезпечаването на конкретни спортни мероприятия у нас и в чужбина. В изданието е представена и дейността на големия български спортен деятел ген. Владимир Стойчев, дългогодишен ръководител на БОК. Военачалник, политик и общественик, ген. Стойчев оставя своята дълбока следа в историята на България през XX век.

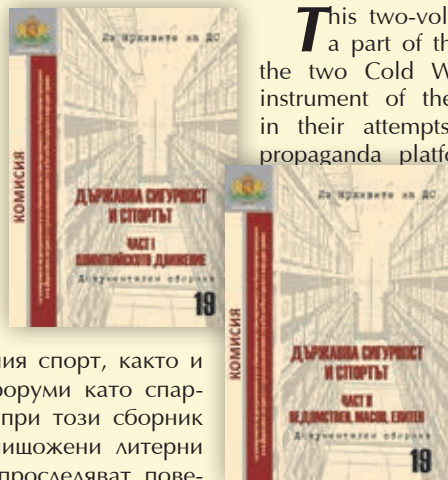
Документите в книжното тяло на сборника са общо 233 на брой, а в дигиталния разширен вариант са включени общо 426 документа.

STATE SECURITY AND SPORTS (2 VOLUMES)

This two-volume collection tells the story of sports as a part of the politics of global confrontation between the two Cold War power blocs. It is also an effective instrument of the Communist Party and state institutions in their attempts to use the games as a political and propaganda platform for their agendas. The first part of the collection is a direct reference to the Olympic Movement. The second part allows readers to become familiar with some basic administrative records of the Interior Ministry concerning the development of mass participation and departmental sports, and the organization of major sporting forums such as Spartakiades and Universiades.

This particular collection includes copies of institutions files that have survived destruction, which provide a detailed and comprehensive portrait of the secret services and their agent-operational activities during domestic and international sporting events. The final section is dedicated to General Vladimir Stoychev – one of the emblematic figures of the Bulgarian sports movement and long-time President of the Bulgarian Olympic Committee. Military commander, politician and public figure, Gen. Stoychev's life and legacy leave a deep mark on 20th century Bulgarian history.

The two-volume collection combines a printed edition of 233 documents with an extended digital copy of 426 records.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И ТУРИЗМЪТ

Сборникът включва малко известни документи за историята на туризма и осветява някои бели петна, свързани най-вече с използването на България като туристическа дестинация, удобна за бягство отвъд Желязната завеса.

Задачата да се концентрира вниманието върху чуждите гости става особено актуална след Постановлението на Министерския съвет от 6 януари 1948 г., с което се създава стопанското предприятие за туристически услуги “Балкан-турист”. Работата по пресичане на всякаква съмнителна дейност от страна на туристи и курортисти като цяло е възложена на Второ главно управление на ДС.

За действия, свързани със заплахата за националната сигурност от страна на гостуващите чужденци, се възприемат не само опитите по заснемането на военни обекти на територията на България, но и на лошо облечени хора и на занемарени постройки. Под наблюдение попадат онези гости от други държави, главно западни, които проявяват интерес към българските заводи и предприятия, както и тези, които търсят приятелски контакти с наши сънародници.

Книжното издание на сборника “Държавна сигурност и туризъм” представя 63 документа, а разширеният електронен вариант – 178.

STATE SECURITY AND THE TOURISM

The edition contains less known documents which help to understand Bulgaria’s role as a comfortable tourist destination to facilitate escape across the Iron Curtain.

The efforts and resources invested in monitoring foreign visitors in Bulgaria increase dramatically after the ordinance of the Council of Ministers on the establishment of the Balkan-tourist Company is adopted on 6 January 1948. The Second Main Directorate of the SS (SMD) is the main body in charge of detecting suspicious activities by tourists and holiday makers.

Foreigners’ attempts to photograph Bulgarian military sites, poorly dressed people or neglected buildings are equally considered threats to national security.

Guests, especially from Western countries, who take interest in Bulgarian factories and enterprises, or seek friendships with Bulgarians, are placed under surveillance.

The printed and extended digital editions of *The State Security and the Tourism* feature 63 and 178 documents, respectively.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И ЩАЗИ

С публикуваните в сборника документи се прави опит да се осветят връзките и зависимостите между българската Държавна сигурност и Министерството на държавната сигурност на Германската демократична република – ГДР. Първите контакти между тях са осъществени още в началото на 50-те години, когато процесът на изграждане на тези структури по съветски модел, както в ГДР, така и в НРБ, е почти завършен. Основните направления на сътрудничество между структурите на двете служби се определят от специфичните геостратегически задачи, които те трябва да реализират. По линия на външното разузнаване България съсредоточава своите активни мероприятия по посока на Турция, Гърция и Югославия. За Министерството на държавната сигурност на ГДР целта на разработваните мероприятия е насочена главно по направлението на страните от НАТО, но най-вече към Западна Германия и САЩ. Успешно и много резултатно е сътрудничеството на ДС и ЩАЗИ по линия на туризма, съвместните активни мероприятия, в областта на контраразузнаването и др. Като основна форма на взаимодействие между ДС и ЩАЗИ е обменът на информация. Десетилетия наред ДС и ЩАЗИ изготвят и обменят доклади, справки и др. документи, които се явяват основен източник на информация за агентурно-оперативната обстановка в страните, които са обект на разузнавателна дейност на двете служби за сигурност.

Книжното тяло на сборника включва 109 фототипни документа, а неговото разширено електронно издание – 250.

STATE SECURITY AND THE STASI

This document collection lifts the curtain on the various strands of cooperation between Bulgarian and East German security bodies, exploring the ties and liaisons between the East German Ministry of State Security and its Bulgarian counterpart. The two parallel structures begin their collaboration back in the 1950s, when they are already established based on the Soviet model. Any form of cooperation between the two offices is only meant to serve their agendas and advance their specific geostrategic goals. Bulgarian foreign intelligence priorities in the field of active measures include Turkey, Greece and Yugoslavia. The main concerns of East German STASI are elsewhere: NATO states, West Germany and the U.S., in particular. Bilateral collaboration in the tourist sector, along with joint active measures in the counter-intelligence field, among others, prove highly successful and effective. The exchange of information tops the priority list as the main form of bilateral cooperation between Bulgarian and East German secret services. For decades, the STASI and the Bulgarian secret police rely on mutual exchange of foreign intelligence data, reports, references, information about agent networks and the operational climate. This is particularly true for countries of interest in the security domain.

The documentary collection is featured in a printed phototype edition of 109 documents. A more complete version of 250 text files is available in digital format.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И ГРАНИЧНИ ВОЙСКИ

STATE SECURITY AND BORDER TROOPS

Включените в сборника документи се обнародват за първи път и показват “доброволната” изолация на България и нейните граждани от останалия свят в условията на започналата през 1947 г. Студена война. Страната ни е на огневата линия на това противопоставяне, заради общата ни граница с Гърция, Турция и социалистическа Югославия, след разрива ѝ със Съветския съюз. Показателна в това отношение е една телеграма от поделение “Ком”, Златоград, изпратена до вътрешния министър и командира на Гранични войски, в която тържествено се обещава: *“Не ще пожалим своя младежки живот, за да заключим границата между двата свята и я направим непристъпна за враговете!”*

Сред основните задачи на Гранични войски е борбата с т. нар. “бандитски групи” в граничната зона, за които се смята, че са подкрепяни от противниковите разузнавателни служби с оглед привличане и склоняване на повече хора към измяна на Родината и диверсии на българска територия.

Темата за Гранични войски неминуемо е свързана с тази за бягствата през границата. Това деяние е определено като вредно за обществото и заплахата за националната сигурност, защото е източник за получаване от противниковото разузнаване на военна, политическа, стопанска, техническа и друга информация за страната. През 70-те години на века целият апарат на ДС се включва по издирването, профилирането и предотвратяването на бягствата. Книжното издание на сборника съдържа 104 документа, а разширеният електронен вариант – 236.

The records in this collection provide first-time published evidence of the “voluntary” isolation of Bulgaria and its people from the rest of the world under the Cold War era, starting in 1947. With its strategic geographical location at the crossroads between Greece, Turkey, and post-Soviet socialist Yugoslavia, Bulgaria is at the front lines of conflict. A telegram from the Kom Division in the town of Zlatograd to the Minister of Interior and the Commander of Border Troops illustrates the difficult position the country finds itself in. It is a solemn declaration that *“We will sacrifice our young lives to seal the border between the two worlds and keep the enemy away!”*

Counteracting the so-called bandit groups in border regions is among the top priorities of the border troops. Widely considered to be instruments of enemy intelligence services, these outlaw groups have a purpose to draw in and lead people into treason and domestic diversion.

The subject matters of border troops and cross-border escapes are naturally linked. These are acts considered social sabotage and threats to national security due to risks posed by the potential disclosure of sensitive informational to foreign intelligence forces. In the hands of the enemy, confidential information of military, political, economic, technical value can lead to catastrophic effects. Throughout the 1970s, the full resources of the secret apparatus are harnessed to detect, curb and cut off escape attempts.

104 archival records are available in the printed collection. The more comprehensive digital edition contains a total of 236 files.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И ОФИЦЕРИТЕ ОТ БНА (1944 - 1960)

Сборникът отразява промените, настъпили в армията непосредствено след събитията от 9 септември 1944 г. и отпечатъка, който те слагат върху съдбата на царските офицери. На преден план като основна партийна и държавна задача е поставен въпросът за политико-моралното възпитание на армията, а на органите на Държавна сигурност е отредена ролята на основен двигател при нейното реструктуриране от царска в Българска народна армия.

Хронологическите граници на публикуваните документи, 1944 – 1960 г., са обусловени от факта, че към 1960 г., целият контингент от “бивши царски” офицери е вече установен от органите на ДС, всички се водят на отчет, на голяма част от уволнените офицери са заведени активни разработки, голям брой офицери са в затворите или са изселени. Към 1960 г. от докладите на ДС е видно, че бившите офицери не развиват вражеска дейност, поради напредналата им възраст. Това е и основната причина, поради която мерките, които структурите на ДС предприемат от 60-те години нататък са насочени предимно към наблюдение на контингента.

Книжното тяло на сборника включва 142 фототипни документа, а неговото разширено електронно издание – 325.

STATE SECURITY AND THE OFFICERS OF THE BULGARIAN PEOPLE'S ARMY (1944-1960)

State Security is the engine behind post-9 September 1944 reorganization processes in the Bulgarian Armed Forces and the transformation from a royal to a people’s army. These fundamental changes have a profound effect on the life and careers of former royal officers. Under the circumstances, ideological-political and moral education in the army is a matter of most urgent priority for the Party and the Government. And the secret apparatus is the power driving the reorganization and transformation of the sector.

The dates of publication range from 1944 to 1960. The reason is that by 1960, the identity of all “former royal” officers is known to the secret police. A good number of discharges are being actively investigated; many are sent to prison or deported. Surveillance dossiers are opened on everyone, without exception. It soon becomes clear that former officers are not involved in hostilities and pose no real threat to the system due to advanced age. This is a conclusion that shifts the course of action in the post-1960 period, when efforts are narrowed down to monitoring the contingent.

The paper version of the collection contains 142 documents in photographic form. It comes with a more complete digital copy featuring 325 records.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И КОЛЕКТИВИЗАЦИЯТА (1944 - 1959)

Темата за колективизацията и социалистическите преобразования в селското стопанство отдавна е обект на интерес от страна на изследователите. С публикуването на голям брой документи, съхранявани в Централизирания архив на Комисията, се дава възможност за допълнителен прочит на широко известните факти, този път, прочупени през призмата на ролята и прякото участие на Държавна сигурност в процеса по откъсване на българския селянин от неговата земя и превръщането му от неин собственик, реално само в неин работник. Този процес не протича гладко. Документите на ДС разкриват редица негови страни, свързани с неблагоприятията и с насилствените способности, прилагани по време на масовизацията на ТКЗС. Засегнат е и въпросът за национализацията на едрия земеделски инвентар, налагането на мерки против изколването на добитъка от селяни, станали членове на ТКЗС. Отразено е недоволството на част от стопаните, техни вражески изказвания и прояви, както и антикооперативните им нагласи. Отчетена е борбата на Държавна сигурност против “вражеските” прояви в народното стопанство: установяването, регистрирането, разработването и разгромяването на кулаците, които са определени като най-големите врагове на кооперирането на земята. Изнесени са данни за агентурно-оперативната работа, агентурното обслужване на ТКЗС, ДЗС и МТС.

Броят на включените в книжното издание документи е 130, а в разширения електронен вариант са представени общо 328 документа.

STATE SECURITY AND COLLECTIVIZATION (1944-1959)

Collectivization and socialist transformation of agriculture has long been a central topic of historical research, examined at length and in comprehensive detail. The latest batch of files released from the Centralized Archives of the Committee sheds new light on old facts from the direct perspective of the security machine. It explores the role of State Security actors in severing the age-old bond between land and farmers during a forced transition from owning to working the land. But it is not a smooth process. A further look into the archives tells everyday stories of people who had to endure the stress and violence of collectivization. A wide range of topics are addressed, including nationalization of agro-technical equipment, counter-measures to slaughtering of livestock as a form of protest against forced co-op membership, farmers' discontent, and their verbal and active hostility towards the changes. The records document State Security's concentrated efforts against the “enemy” in the farming sector. Detection, identification, investigation and elimination of kulaks, declared biggest enemies of co-operatives, are among the priorities. The secret police is a key factor across the agriculture spectrum: collectives, state farms, machinery and tractor stations.

130 archival records are available in the printed collection. The more comprehensive digital edition contains a total of 328 files.

ВОЕННОТО РАЗУЗНАВАНЕ И ВАРШАВСКИЯТ ПАКТ СРЕЩУ НАТО

Сборникът е част от международен изследователски проект, озаглавен “Принос към историята на НАТО, видяна през архивите на Варшавския пакт”. Целта на проекта е да се представят най-интересните новоразкрити документални колекции от военните и разузнавателни архиви на страните от бившия Източноевропейски блок.

Включените в сборника архивни материали са структурирани в три тематични раздела.

Документите, поместени в първия раздел, разкриват ролята и мястото на Разузнавателното управление (РУ) на ГШ на БНА в дейността на страните, участнички във Варшавския пакт, насочена срещу главните противници: САЩ, Великобритания и останалите западноевропейски държави – членки на НАТО.

Във втория раздел са поместени документи, разкриващи дейността на българското военно разузнаване, насочена срещу южните съседи на НРБ – Турция и Гърция, които са част от Югоизточния фланг на НАТО.

В третия раздел са документите, които съдържат данни за командно-шабни и войскови учения на Обединените въоръжени сили на НАТО, провеждани на територията на Южноевропейския театър на военни действия.

В книжното издание на сборника са включени 123 документа, а в неговия разширен електронен вариант – 160.

MILITARY INTELLIGENCE AND THE WARSAW PACT AGAINST NATO

As a part of the international history project *A contribution to NATO history, viewed from the declassified Bulgarian military and intelligence records*, the book is intended to promote the newly found and most exciting collections of records and written content from the military and intelligence archives of former Eastern Bloc countries.

The content is organized into three thematic sections.

The first section explores the role and place of the Intelligence Directorate (ID) of the General Staff of the Bulgarian National Army in anti-US, anti-UK, anti-Western and anti-NATO operations of the Warsaw Pact

Section two features records of Bulgarian military intelligence operations against its southern neighbors, Turkey and Greece, also parts of NATO’s southeastern flank.

The purpose of the last section is to introduce some facts and figures about the massive military drills of the united armed forces of NATO in South East Europe.

A total number of 123 and 160 documents are featured in the printed and the more complete digital version of the collection, respectively.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И РАЗУЗНАВАТЕЛНИТЕ СЛУЖБИ НА СТРАНИТЕ ОТ ИЗТОЧНИЯ БЛОК (1944 - 1989)

В изданието са публикувани предимно документи, отразяващи влиянието на проблемите в националните икономики на държавите от Източния блок върху политическата стабилност на Варшавския пакт, както и такива, разкриващи съветско-китайските отношения като важен и определящ фактор в съвместната работа на партньорските страни. Част от подбраните документи осветяват механизмите за вземане на решения в пакта, координацията между страните-членки и определянето на основните приоритети в работата им. Без съмнение интерес предизвикват както самите архивни документи, така и въпросите, които те повдигат. Един от най-дискуссионните, който заслужава по-специално внимание, е свързан с дилемата, доколко съществува реален баланс между споделянето на общите политически и идеологически цели и желанието да бъдат защитавани националните интереси на държавите-членки на Варшавския пакт.

Документите, които засягат темата за националните икономики на социалистическите страни, поставят още един кръг от въпроси – доколко взаимните преценки за икономическото и политическото състояние, а също и военната мощ, са били достоверни или са били резултат от “съзнателно лансиране на митологеми и пропагандни тези” за страните от двата лагера.

Книжното тяло на сборника включва 106 документа, а неговото разширено електронно издание – 281.

THE BULGARIAN STATE SECURITY AND THE INTELLIGENCE SERVICES OF EASTERN BLOC COUNTRIES (1944-1989)

The selection reflects the impact of national economic crises in the Eastern Bloc on the political stability of the Warsaw Pact, and illustrates the focal role of Sino-Soviet relations in regional partnerships. There is a segment on decision-taking mechanisms within the Pact, coordination between member states, setting of action priorities. The documents and the questions they raise will no doubt be met with equal interest. And one question always seems to stand out: when state ambitions and shared political and ideological goals are at stake, can there be real balance between national and common interests?

Another set of questions surrounds the topic of socialist national economy. How much truth was there to the mutual appraisal of economic, political and military powers between the two power blocs? Was it just a “conscious fusion of mythologems and propaganda theories” by either side?

The documentary collection features a selection of 106 documents in its printed edition, and digital content of 281 text files.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ - ВОЙНИКЪТ НА ПАРТИЯТА

Сборникът ясно разкрива мястото на тайните служби на социалистическа България в държавното управление и обслужващата им роля спрямо комунистическата партия, и в частност спрямо нейния управляващ елит.

Контролът върху ДС се упражнява пряко от първия човек в комунистическата партия и от съответния отдел в ЦК на БКП, на които е подчинен вътрешният министър. Всяко решение, отнасящо се към задачите и дейността на службите, както и тяхното функциониране, се подготвя от вътрешното министерство и се внася от министъра за разглеждане в съответните отдели на ЦК на БКП. Окончателното одобрение винаги е от страна на колективното ръководство на партията, в лицето на Политбюро или на Секретариата на ЦК на БКП.

В тази връзка не е случаен и фактът, че Политбюро на ЦК на БКП периодично изпраща редица свои партийни функционери, които да заемат ръководни длъжности в системата на Държавна сигурност и отблизо да следят и отговарят за провеждане линията на партийната политика. Политическата лоялност към комунистическата партия, която е издигната в основен принцип в държавата, е водеща и в работата на специалните служби.

Книжното издание на сборника включва 93 документа, а разширеният му електронен вариант – 198.

STATE SECURITY AND SOLDIER OF THE PARTY

The collection examines the role of secret services in Socialist-era Bulgaria as part of the general government, an instrument of the communist bureaucratic apparatus, and facilitator of the policies of the ruling elite.

The head of the Communist Party and the corresponding department of the CC of the BCP, which have authority over the Interior Minister, exercise direct control over the State Security system. Each decision having to do with secret service assignments and operations is drafted and presented by the Interior Ministry before the competent departments of the CC BCP for consideration. Final approval is always granted by the collective Party leadership, i.e. the Politbureau or the Secretariat of the Central Committee of the BCP. It is hardly a surprise that many party functionaries get authorized by the Politbureau of the Party Central Committee to take positions of power within the State Security system. They closely monitor events and observe compliance with the official party policy. Political loyalty to the communist regime is the primary creed in that era and a driving principal of the institution of the secret police.

The elements of the compilation fit together to create a panoramic presentation of the Communist Party-centered system, and provide a comprehensive view of the role and place of the secret police.

The printed edition features 93 documents, and comes with an extended digital version of 198 text files.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ - ПРОФСЪЮЗИТЕ, СТОПАНСКИЯТ ЖИВОТ И РАБОТНИЦИТЕ

Сборникът е съвместно издание на Комисията по досиетата (КРДОПБГДСРСБНА) и на Института за изследване на близкото минало (ИИБМ). Документи в него разкриват отношението на Държавна сигурност към смятаната за основна за комунистическата обществена структура работническа прослойка. Те илюстрират постепенния процес на обезличаване на официалните профсъюзи като самостоятелна организация и превръщането им в трансмисия на политиката на комунистическата партия и опора на нейната власт. Същевременно те показват, че дори и в монолитната "постройка" на българския тоталитаризъм се появяват пукнатини и са възможни групови недоволства и протести сред трудови колективи. Публикуваните архивни материали представляват нов източник на информация не само за широката публика, но и за социалните учени, и преди всичко за професионалните историци, пред които остава предизвикателството да анализират и оценяват ролята на профсъюзните организации и на работническите колективи за обществените събития и промени в България през втората половина на XX в.

По-голямата част от документите, публикувани в сборника, стават публично достояние за първи път. Те покриват целия период на управление на Българската комунистическа партия (1944 – 1990) и отразяват най-интересните политически, икономически и обществени събития в България.

Книжното тяло на сборника съдържа 101 документа.

THE STATE SECURITY - THE TRADE UNIONS AND THE WORKERS

This collection is the product of the joint efforts of the Files Committee (CDDAABCSSISBNAF) and the Institute for Studies of the Recent Past (ISRP). It explores the issues, ideas and perceptions of the State Security apparatus towards the workers' stratum, considered to be the core of the communist social model. The records document the steady process of transformation of the independent trade unions into instruments of Communist Party politics and a stronghold of its power. But they also show that the solid "structure" of Bulgarian totalitarianism can be broken and disturbed by group discontent and protests among labor collectives. This volume provides new historical resources to meet the expectations of diverse audiences, offering food for thought to general readers and social scientists alike. It is however professional historians who are to face the challenge of analyzing and evaluating the role of trade unions and workers' collectives in the context of public events and transformations in Bulgaria during the second half of the XX c.

Many of the written texts are made available to the public for the first time. They cover the entire rule of the Bulgarian Communist Party, 1944–1990, making reference to the major and most significant political, economic and public events in Bulgaria.

The printed edition features 101 documents.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И ЮРИСПРУДЕНЦИЯТА (1944 - 1975)

Обхватът на изследваната тема е в пряка зависимост от издирените архивни документи и обхваща периода от 9 септември 1944 г. до към средата на 70-те години на ХХ век. Проследявайки хронологично дейността на комунистическите тайни служби по отношение на юридическата гилдия, прави впечатление, че в началото те съсредоточават своя интерес главно към изтъкнати държавници и обществено популярни личности със значим принос към правната мисъл. Това са регенти, министри в различни правителства, пълномощни министри, съдии и прокурори, градоначалници, преподаватели в Юридическия факултет на Софийския университет “Св. Климент Охридски”. Сред тях личат имената на: Александър Гиргинов; Атанас Москов; проф. Ангел Ангелов; проф. Венелин Ганев; проф. Владимир Кутиков; проф. Живко Сталев; проф. Константин Кашаров; проф. Любен Диков; проф. Петко Венедиков; проф. Петко Стайнов и много други. Случайно или не обаче тези хора не са наблюдавани като самостоятелна група, а попадат в категорията на т. нар. “бивши хора”.

Изданието допълва библиографията за българските юристи и представя нови факти и събития, интерпретирани от тайните служби в Народна република България. Подбраните за публикуване документи са предимно от Историческия фонд на Централизирания архив на Комисията, в който се пазят най-ценните разработки и общи документи от оперативния архив. Включени са и малкото запазени материали от Службения архив на МВР (АКРДОПБГДСРСБНА – М).

Книжното тяло на сборника включва 194 документа, а неговото разширено електронно издание – 316.

STATE SECURITY AND THE JURISPRUDENCE (1944 - 1975)

This comprehensive look at the subject covers the period between 9 September 1944 and the mid-1970s. It is a chronological account of the operations of the communist secret services within the field of legal professions. The system targets prominent statespersons and popular personalities with major contribution in the legal field. These are regents, government ministers, ministers plenipotentiaries, judges and prosecutors, city mayors, professors of law at the Sofia University St. Kliment Ohridski. Among them are the names of Alexander Girginov, Atanas Moskov, Prof. Angel Angelov, Prof. Venelin Ganev, Prof. Vladimir Koutikov, Prof. Zhivko Stalev, Prof. Konstantin Katsarov, Prof. Lyuben Dikov, Prof. Petko Venedikov, Prof. Petko Staynov, etc. Intentionally or otherwise, all of the above are not considered a separate focus group for the State Security, but fall within a general category of so-called “former comrades”.

The collection features some additional biographic detail on Bulgarian legal theorists and practitioners and reveals new facts and events as seen through the files of former Bulgarian secret police. Most of the selected items originate from the historical collections of the Files Committee’s Centralized Archives, currently storing the most valuable operational files and general records. Further included are a handful of documents from the official archives of the Interior Ministry (ACDDAABCSSISBNAF–M) known to have survived today.

A total number of 194 and 316 documents have found their way into the printed and extended digital editions, respectively.

ПГУ-ДС И ВАРШАВСКИЯТ ПАКТ СРЕЩУ НАТО (1958 - 1991)

Сборникът дава нова информация за най-важната и съществена функция в дейността на българското външнополитическо разузнаване в годините на Студената война.

Документите са структурирани в три тематични раздела и обхващат периода 1959 – 1991 година.

В първия раздел на сборника са поместени справки, планове, отчети и други документи, свързани с дейността на ПГУ-ДС срещу главния противник САЩ и основните страни – членки на НАТО: ФРГ, Франция и Великобритания.

Във втория раздел на изданието са включени документи, които отразяват дейността на Първо главно управление на Държавна сигурност, насочена срещу Южния фланг на НАТО – Турция, Гърция и Италия. Добиването на секретна информация за турската и гръцката делегация към Алианса е основна задача на разузнаването, която се осъществява чрез агентурно проникване в учрежденията и организациите на САЩ и в шабовете на НАТО.

Основните документи, включени в третия раздел, са планове, справки, сигнални записки и шифрограми, в които се съдържа информация за дейността на българското външнополитическо разузнаване по отношение на останалите страни – членки на НАТО и Канада.

В книжния вариант на сборника са включени 150 документа, а в разширеното електронно издание – 201.

FIRST MAIN DIRECTORATE - STATE SECURITY AND THE WARSAW PACT AGAINST NATO (1958 - 1991)

The publication sheds new light on the number one priority and principal job of the Bulgarian Foreign Political Intelligence during the Cold War era. Also included are recent finds and written evidence providing further knowledge into the history of confrontation between the military and political powerhouses that are the Warsaw Pact and NATO.

The documents are organized in three thematic parts covering the 1959 to 1991 period. The first part is an introduction to reports, action plans, accounts and various records documenting

the activities of the FMD-SS against the number-one enemy - the U.S., and NATO's original member states - the FRG, France and Great Britain.

The second part explores documents of the First Main Directorate of the State Security concerning NATO's Southern flank team – Italy, Greece, and Turkey. Intelligence acquisition on the Turkish and Greek delegations within the Alliance is a top priority for the Bulgarian secret services, implemented through infiltration tactics and penetration into U.S. offices and organizations, as well as NATO headquarters.

The third part of the collection is a combination of action plans, references, alert memos and coded telegrams about Bulgarian foreign political campaigns against the remaining NATO members and Canada.

The printed edition features 150 documents and comes with an extended version of 201 files in digital format.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И БЪЛГАРСКАТА ИНТЕЛИГЕНЦИЯ

Интелигенцията винаги е била потенциално критична към властта и има относително голямо влияние върху общественото мнение. Основната задача на ДС е била да следи за осъществяването на културната и научната политика на БКП и да не допуска зараждане и дейност на опозиционни, дисидентски и др. групи с антисоциалистическа насоченост в средите на интелигенцията.

Макар че ДС не регистрира организирана “вражеска дейност”, в средите на интелигенцията битуват различни форми на съпротива срещу установения ред. По-важните са създаването на произведения, които са в разрез с партийните повели и формирането на приятелски групи от инакомислещи спрямо режима лица, където се дискутират проблемите на деня и се критикува политиката на БКП.

Другият основен момент е приобшаването на представители на интелигенцията към апарата на ДС. От 60-те години започва усилена вербовка на хора от тези среди. Основно се търсят висшисти владеещи западни езици и имащи контакти в капиталистическите страни с цел контраразузнавателното обезпечаване на обектите по линия на интелигенцията и опитите за диверсия (не само идеологическа) от страна на западните разузнавания.

Книжното издание на сборника включва 72 документа, а разширеният му електронен вариант наброява 144.

STATE SECURITY AND THE BULGARIAN INTELLIGENTSIA

The critical voice of the intellectuals has always been heard throughout history and feared by power authorities for their potentially crucial impact on social thoughts and opinions. As part of its strategic mission to ensure the success of the cultural and scientific politics of the BCP, the State Security apparatus is expected to counter the emergence and operation of potential oppositionary, dissident and other anti-socialist movements amongst the intelligentsia.

Although not effectively involved in organized “hostilities”, very many intellectuals harbor critical sentiments and voice their opposition to the established order. Members of those circles produce

literary works which cut across conventional boundaries and go up against party commandments. Groups of intellectuals who stray from the accepted formulas come together to create circles of friends to share the hot topics of the day and express their critical views of the political agenda of the Bulgarian Communist Party.

But the security system is not only involved in persecution of the intelligentsia. It very well understands that recruitment and affiliation of intellectuals to the system is just as important. These processes are especially active during the 1960s. University graduates with excellent command of Western languages and good connections in the capitalist world are in highest demand. The ultimate goal is to use their potential for counter-intelligence infiltration and cutting off of diversion attempts (ideological or otherwise) on the part of Western intelligence services.

The documentary collection combines a printed edition of 72 documents with a more complete digital copy of 144 records.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И МАЛЦИНСТВАТА

Включените в сборника документи, както и многобройните, публикувани в различни издания, материали от партийния архив, разкриват по красноречив начин факта, че към различните малцинства се прилагат различни мерки за “приобшаване”, “адаптиране”, “модернизирание”, “преодоляване на етническите различия” и т.н. Става въпрос именно за система от механизми, а не за единна партийна политика спрямо различните етнически групи – арменци, гръцки политемигранти, цигани, власи, албанци, кримски татари и каракачани. т.е. Държавна сигурност прилага на практика политиката на БКП спрямо малцинствата. Нещо повече, Политиката на БКП спрямо различните етнически групи в България претърпява на няколко пъти промяна на курса, като преминава през напълно противоположни крайности: от идеята за многонационална България – политически курс, който се налага след края на Втората световна война, до идеята за един етнос, един бит, една култура и обичаи. От политика на защита и укрепване на етническата идентичност на малцинствата се стига до политика на груби посегателства върху тяхната етническа идентичност, култура, религия и език. В опростен вид тази политика гласи следното: “Чрез преодоляване на социалните различия, етническите и национални разлики също загубват своето значение”.

Книжното тяло на сборника включва 128 фототипни документа, а неговото разширено електронно издание – 217. Документите са подбрани от архива на ПГУ-ДС и от Служебния архив на МВР.

STATE SECURITY AND MINORITIES

This collection of selected documents is a fine addition to the large pool of publications and materials from the party archives, which bear testimony to the somewhat mixed and often inconsistent policies towards the minorities. Ranging between “inclusion”, “adaptation”, “modernization”, “overcoming of ethnic differences”, they are a system of mechanisms to handle different ethnic groups, rather than a uniform party policy. Different ethnic groups in Bulgaria (Armenians, Greek political émigrés, gypsies, Vlachs, Albanians, Crimean Tatars, Sarakatsani) are subject to separate and wildly varying measures, and are affected by extreme tendencies. It begins after World War II with the principle of multiculturalism and the idea to protect and strengthen their ethnic identity, and ends with the design of a one ethnicity state, sharing one way of life, one culture, and one tradition. Put simply, “remove social differences and ethnic and national differences will all disappear”. Methods and means may vary, but State Security remains the practical implementor of BCP’s policies towards the minorities.

Drawing on the archive and collection of the First Main Directorate and the official archives of the Interior Ministry, The printed edition features 128 selected documents in photographic form, and comes with a more complete digital copy of 217 files.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И БЪЛГАРСКАТА ЕНЕРГЕТИКА (1944 - 1991)

Енергетиката е важен структуроопределящ отрасъл, чието балансирано функциониране е в основата на всяко съвременно производство и осигурява бита на хората. Предвид значението на отрасъла за икономиката на страната МВР е в тясна връзка с Министерство на енергетиката и регулярно му предоставя сигнално-предупредителна, констативна и друга важна информация.

Първостепенна задача на българските служби е прочистването на обектите от минната промишленост и централите от “вражески елементи”, които при усложнена обстановка могат да затруднят електроснабдяването на страната.

Една от основните задачи на ДС по обезпечаването на енергетиката е да следи за сигурността и безопасността в работата на енергийните обекти и тяхното безаварийно функциониране. В случай на аварии оперативните работници са длъжни да проведат разследване, като проверят дали има умисъл (диверсия) и отправят предложение за търсене на съдебна отговорност на виновните лица в най-кратки срокове. Също така се провеждат мероприятия за предотвратяване на вземането на неизгодни за страната решения или сключването на подобни сделки. ДС контролира срещите и контактите на български енергетици, за да не се допусне изтичането на държавна и служебна тайна.

Книжното издание на сборника съдържа 114 документа, а разширеният му електронен вариант – 326.

STATE SECURITY AND THE ENERGY SECTOR IN BULGARIA (1944 - 1991)

The energy sector is one of the engines that drive the economy. It is a critical factor of modern production systems and has a pivotal role in the overall development of any country. Given the economic importance of the sector for national stability, the Interior Ministry is in close collaboration with the Ministry of Energy providing regular alerts, findings, and information updates.

Purging mining sites, facilities and plants from “enemy elements”, which are potential threats to the national energy supply under a complicated situation, is a paramount goal for Bulgarian secret services.

State Security’s operational staff in the energy sector is responsible to monitor safety and security in energy sites and ensure flawless performance and functional integrity. In case of incidents, operatives are expected to act according to established response procedures. This includes investigating the cause of the failure, confirming or eliminating the possibility of diversion, and demanding quick prosecution and trial for the guilty parties. Specific action is taken to prevent decisions that will have negative impact on national economy and to block deals which are not based on national interest. The SS keeps a close eye on the meetings and connections of Bulgarian energy experts to cut off potential leaks of classified government and industrial information.

The original locations of the documents are the operational archives at the central and district offices of the Interior Ministry, and its administrative archive. They give a chronological account of the operations of the communist secret services in the energy sector, based on 114 printed and 326 digital documents.

The documentary collection combines a printed edition of 114 documents with a more complete digital copy of 326 records

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И РУ НА ГЩ НА БНА В АЗИЯ (1944 - 1991)

Сборникът представя нови автентични документи, разкриващи дейността на българското външнополитическо и военно разузнаване на територията на Азия, която според поместената информация е изцяло подчинена на целите, задачите и интересите на КГБ и Главното разузнавателно управление на ГЩ на Въоръжените сили на Съветския съюз в този регион на света. Изданието включва архивни материали от фондовете на Служба “Военна информация”, Националната разузнавателна служба и МВР, които са структурирани в три тематични раздела:

- Дейността на Държавна сигурност и РУ на ГЩ на БНА срещу Китайската народна република и маоизма;
- Дейността на Държавна сигурност и РУ на ГЩ на БНА в Корейската народнодемократична република и Южна Корея;
- Дейността на Държавна сигурност и РУ на ГЩ на БНА в Япония.

В сборника са поместени голям брой документи, отразяващи неизвестни досега сведения за различни исторически събития, разиграли се по време на Студената война на територията на Азия, които могат да послужат като изворов материал за бъдещи научни изследвания.

Книжният вариант на сборника съдържа 148 документа, а разширеното електронно издание – 213.

THE SS AND THE ID OF THE GS OF THE BNAF IN ASIA (1944 - 1991)

The collection provides an authentic account of Bulgarian subservient intelligence relationship with the USSR with regard to China, North Korea and Japan. The Intelligence Directorate of the General Staff of the Bulgarian National Armed Forces is under the direct authority of Soviet intelligence its every step in the region serving Soviet objectives, goals and interests. This current selection draws on original documents from the Military Information Service, the National Intelligence Service, and the Interior Ministry, arranged both chronologically and thematically in three parts:

- Operations of the State Security and of the Intelligence Directorate of the General Staff of the BNAF against the People’s Republic of China and Maoism;
- Operations of the State Security and of the Intelligence Directorate of the General Staff of the BNAF in the territory of the Democratic People's Republic of Korea and South Korea;
- Operations of the State Security and of the Intelligence Directorate of the General Staff of the BNAF in Japan.

A number of historical events that occurred on Asian territory during the Cold War period are references on multiple occasions and dealt with in further detail. This new information can provide a reliable source for future scientific studies and research.

The printed and extended digital editions of the collection contain 148 and 213 documents, respectively.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И СЛЕДСТВИЕТО (1944 - 1991)

До сега темата за следствието в Народна република България не е изследвана задълбочено в исторически аспект. Причината е ограниченият достъп до архивните материали на тази специализирана служба. След предаването на архива от страна на Националната следствена служба (НСЛС) за съхранение в Централизирания архив на Комисията, се създава възможност за по-широк достъп до това документално наследство.

Условно съществуването на специализирания следствен апарат в Народна република България може да бъде разделено на два етапа. Първият е от създаването на служба “Следствие” в края на 1945 г. при отдел “Държавна сигурност”, а вторият етап е от началото на 1979 г., когато статутът му е променен и всички следствени структури в МВР са обединени в Главно следствено управление при Министерство на вътрешните работи (ГСУ – МВР).

За целия период от своето съществуване следствието изпълнява както процесуални, така и оперативни функции. Следственият отдел на Държавна сигурност е специализиран и централизиран орган в системата на Министерството на вътрешните работи, който чрез процесуални действия на следователите при ДС осъществява предварително следствие, разобличаване на виновниците и предаването им на съд по дела, отнесени в тяхната компетенция и по дела възложени им от прокуратурата.

Документите в книжното издание на сборника са 71 на брой, а включените в разширения електронен вариант – 186.

STATE SECURITY AND THE INVESTIGATION DIVISION (1944 - 1991)

Historically speaking, the role of the investigation division in communist-era Bulgaria has not been a subject of thorough and comprehensive studies. With access to the archives of this specialized service severely restricted, there was little to investigate in the field. The National Intelligence Service (NIS) completing the transfer of former First Main Directorate (FMD) archives to the Files Committee's vaults has opened up access to it and helped promote this documentary heritage.

The specialized investigation system in communist Bulgaria goes through two relative development stages. The first runs from the establishment of the Investigation Service within the structure of the State Security Department in the end of 1945. The second period begins at the start of 1979 with the change in status and the coming together of all MoI investigative units into a single Main Investigation Directorate under the authority of the Interior Ministry (MID – MoI).

Throughout its existence, the investigation service has been relegated to both administrative and operational functions. The investigation department of the State Security is a specialized central body within the system of the Interior Ministry in charge of pre-trial procedures, identification, prosecution and trial of perpetrators. Investigative magistrates operate within their own competence and work on cases forwarded to them by the prosecution.

71 documents are published in the printed edition of the collection. The extended digital version features 186 files selected out of more than 250 archival units for a more complete view on the topic.

ВСШ „ГЕОРГИ ДИМИТРОВ“ - МВР, ФАКУЛТЕТ ДС (1944-1991)

Началото на професионалната подготовка на служителите от Държавна сигурност се поставя през 1946 г. с изпращането на служителите на шестмесечно обучение в СССР. През януари 1947 г. се открива петдесетдневен курс за среден ръководен кадър, което може да се счита за начало на организирано училище, в което ще преминават обучение служителите при ДС, с цел получаване на теоретическа и практическа подготовка.

През 1949 г. се създава Централна школа „Г. Димитров“ – МВР, която се явява основен институт за подготовка на служители от ДС и НМ. През 1952 г. Колегиумът на МВР предлага на Политбюро на ЦК на БКП школата да се реорганизира във висша, което предложение е прието и от есента на същата година започва своята дейност. След обединението на МВР и КДС от 1969 г. школата продължава своето съществуване с обособени три факултета – Първи – “Държавна сигурност”; Втори – “Народна милиция” и Трети – “Противопожарна охрана”.

Изменение на статута на школата настъпва с решение “Б” 99 на Секретариата на ЦК на БКП от 30 април 1987 г., когато ВСШ е преустроена във Висш институт “Г. Димитров” за подготовка и преподаване на кадри и за научни изследвания за нуждите на МВР.

Книжното тяло на сборника включва 79 фототипни документа, а неговото разширено електронно издание 226.

HIGHER SPECIAL SCHOOL “GEORGI DIMITROV” - MINISTRY OF INTERIOR, FACULTY OF SS (1944-1991)

The beginning of the professional training of State Security officers took place in 1946 by sending officers on six months training to the USSR. In January 1947, a 50-day course for average leading personnel was opened, which could be considered as a start of the organized school in which State Security officers would be trained in order to obtain theoretical and practical knowledge.

In 1949, the Central School “G. Dimitrov” - Ministry of Interior was established. It turned to be the basic institute for training of officers from State Security and People’s Militia. In 1952, the Collegium of the Ministry of Interior proposed to the Politburo of the Central Committee of the Bulgarian Communist Party to reorganize the school into a higher education institution, which was accepted and started its activity in the autumn of that same year. After the reunification of the Ministry of Interior and the State Security Committee from 1969 the school continued its existence with three faculties - First - State Security; Second – People’s Militia and Third - Fire Protection.

The change in the status of the school came with Decision “B” No. 9 of the Secretariat of the Central Committee of the Bulgarian Communist Party of April 30, 1987, when the school was reorganized into a Higher Special School “Georgi Dimitrov” for training and retraining of personnel and research for the needs of the Ministry of Interior.

The book version of the collection contains 79 phototype documents and its extended electronic edition – 226.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И БЪЛГАРСКОТО МУЗИКАЛНО ИЗКУСТВО (1944-1991)

Една от политическите цели по време на комунистическия режим е превръщането на музикално–сценичното изкуство, което е един от водещите жанрове на музикалната култура във “войнствашо изкуство по посока на идеологическа борба и моштен инструмент за идеологическо общуване с другите народи”.

Опитите за политизиране и идеологизиране на музикалното изкуство в България се превръщат в сериозна пречка за развитието на това изкуство вътре в страната. Български оперни певци, инструменталисти, диригенти и режисьори, които не намират подходящи условия за развитие в комунистическа България, без значение на техния произход и партийна принадлежност, търсят възможност за изява на сцените на западноевропейските театри. Голяма част от тях получават международно признание и допринасят за утвърждаване на българското музикално изкуство по света.

Архивните материали са подредени хронологично и са структурирани в два тематични раздела:

- Дейността на ДС в развитието на музикално-сценичното изкуство в България. Опера и балет. В него са включени агентурни сведения, справки, рапорти и други документи от шатни офицери на ДС. В периода 1948-1952, като агенти на ДС по линия на операта са вербовани пианисти, хористи, балетисти, оркестранти и др.
- ДС и Съюза на музикалните дейци включва Софийската държавна филхармония и отдела за Естрада и танцова музика. В документите се разкрива борбата между Съюза на музикалните дейци и Съюза на българските композитори за овладяване на постове в музикалните институции.

Книжното тяло на сборника включва 120 фототипни документа.

STATE SECURITY AND THE BULGARIAN MUSIC ARTS (1944-1991)

One of the political goals under the communist regime is transforming the music and performing arts, which is one the leading genres of music culture, into a “militant art in the direction of the ideological struggle and powerful tool for ideological communication with other nations”.

The attempts to politicize and ideologize the musical art in Bulgaria become a serious obstacle to the development of this art within the country. Bulgarian opera singers, instrumentalists, conductors and directors who did not find suitable conditions for development in communist Bulgaria, regardless of their origin and party affiliation,

were looking for an opportunity to appear on stage of Western European theaters. Many of them received international recognition and contributed to the recognition of Bulgarian musical art worldwide.

The archival materials are chronologically arranged and structured into two thematic sections:

- The activity of State Security in the development of the musical-performing art in Bulgaria. Opera and ballet. It contains agents’ reports and other documents from State Security officers. In the period 1948-1952, pianists, choristers, ballet dancers, orchestras, etc. were recruited as State Security operatives.
- State Security and the Union of Musicians include the Sofia State Philharmonic Orchestra and the Department for Estrada and Dance Music. The documents reveal the struggle between the Union of Musicians and the Union of Bulgarian Composers to obtain positions in music institutions.

The book version of the collection contains 120 prototype documents.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И IX СВЕТОВЕН МЛАДЕЖКИ ФЕСТИВАЛ 1968

1968 г. поставя началото на процеси, които променят световната политика. Годината е съпътствана от студентски бунтове в Европа, Америка и дори в далечна Япония. Париж е в барикади, а протестите срещу войната във Виетнам са в стихията си. Източният блок е безязан завинаги от “Пражката пролет”.

На фона на тази обстановка от 28 юли до 6 август в София, се провежда IX Световен фестивал на младежта и студентите. Под лозунга “За солидарност, мир и дружба” комунистическата власт превръща това международно събитие, в което участват над 20 000 представители от 138 страни, в своеобразен пропаганден инструмент.

Основните задачи пред българските служби в работата им по младежкия фестивал се изразяват в следното: 1) своевременно разкриване на чуждите разузнавачи и агентура и пресичане на възможностите им за провеждане на подривна и провокационна дейност; 2) пресичане опитите за провеждане на идеологическа диверсия срещу НРБ и другите социалистически страни и организиране на пропаганда и контрапропаганда; 3) засилване работата по разработката на български граждани, дипломати и други чужденци, подозирани в шпионаж и друга подривна дейност.

Документите в настоящия сборник демонстрират специалното внимание на българските служби за сигурност спрямо младежта и студентите, като категория отворена към света и особено податлива на влияние, потенциален обект на “идеологическата диверсия на противника” в лицето на чужди разузнавания.

Книжното тяло на сборника включва 102 фототипни документа, а неговото разширено електронно издание 208.

STATE SECURITY AND 9TH INTERNATIONAL YOUTH FESTIVAL 1968

1968 sets the beginning of processes that changed the world politics. The year is accompanied by student riots in Europe, America, and even in distant Japan. Paris was in barricades, and the protests against the war in Vietnam were in its peak moment. The Eastern Bloc was marked forever by the Prague Spring.

Against this background from July 28th to August 6th in Sofia, the 9th International Youth and Students Festival was held. Under the slogan “For Solidarity, Peace and Friendship”, the Communist government transformed this international event, involving more than 20,000 representatives from 138 countries, into a kind of propaganda instrument.

The main tasks for the Bulgarian services in their work with regards to the Youth Festival were: 1) timely disclosure of foreign intelligence agents and agencies and overcoming their opportunities for conducting subversive and provocative activities; 2) crossing the attempts to conduct ideological diversion against the People’s Republic of Bulgaria and the other socialist countries and organizing propaganda and counter-propaganda; 3) strengthening the work on the development of Bulgarian citizens, diplomats and other foreigners suspected of espionage and other subversion.

The documents in this collection demonstrate the special attention of the Bulgarian security services to youth and students as a category open to the world and particularly susceptible to influence, a potential object of “ideological diversion of the enemy” in the face of foreign intelligence.

The book version of the collection contains 102 phototype documents, and its extended electronic version - 208.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ В СТРУКТУРИТЕ НА ТРАНСПОРТА (1944-1991)

В сборника темата за транспорта се разглежда като фактор за политическото, социално-икономическото, международното и културно-цивилизационното развитие на България.

В първата част на сборника са поместени материали, представящи обобщена картина и засягащи всички видове транспорт. Това са доклади, оперативни планове, отчети, заповеди, предложения и информации.

Документите във втората част са свързани с развитието на службите за сигурност, работещи по наземния транспорт (железопътен и автотранспорт), който в първите години от създаването на новата народна власт е между най-важните отрасли за изпълнението на стопанския план на страната.

Третата част от сборника разкрива документи, свързани с речния и морски транспорт и неговото осигуряване. Основните предмети на дейност по тази линия са: оперативно наблюдение на всички места за срещи на екипажите с чужди граждани и обявените за изменници на родината, провеждането на агентурни мероприятия с разузнавателна и контраразузнавателна цел, противодействие на контрабандата, посредством разкриване на схемите за нелегална търговия с валута и стоки, както и тайниците, използвани за тази цел.

В последния част са публикувани документи отнасящи се към въздушния транспорт и неговото осигуряване и обезпечаване. Най-голямата заплаха за него е тероризмът във всичките му форми, най-вече вредителства и отвлечения.

Книжното тяло на сборника включва 113 фототипни документа, а неговото разширено електронно издание 172.

STATE SECURITY IN THE STRUCTURE OF TRANSPORT (1944-1991)

In this collection, the topic of transport is considered as a factor for political, socio-economic, international and cultural-civilization development of Bulgaria.

In the first part of the collection are contained materials presenting a generalized picture and covering all types of transport. These are reports, operational plans, orders, proposals and information.

The documents in the second part are related to the development of the security services working on land transport (rail and road transport), which in the first years of establishment of the new People's Government was among the most important sectors for the implementation of the country's economic plan.

The third part of the collection reveals documents related to river and sea transport and its securing. The main activities under this line were: operational observation of all places for meetings of crews with foreign citizens and those declared to be traitors of the country, conducting intelligence and counter-intelligence activities, counteracting smuggling by revealing the schemes for illegal trade with currency and commodities, as well as the secret places used for this purpose.

The last part contains documents relating to air transport and its provision and securing. The greatest threat to it was terrorism in all its forms, mostly maltreatment and kidnapping.

The book version of the collection contains 113 phototype documents and its extended electronic version - 172.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И „ВРАГ С ПАРТИЕН БИЛЕТ“ (1944-1991)

Изразът “враг с партиен билет” кристализира през 30-те години на XX в. в процеса на елиминиране на политическите противници на Сталин. През годините той се разпространява и намира почва и в страните от съветската сфера на влияние. Изданието обхваща основно процесите на борбата с вътрешнопартийната опозиция в България до края на 60-те години на XX в. – време, в което Тодор Живков вече е успял да съсредоточи в ръцете си едноличната власт над партията и държавата. Това разбира се не означава, че в годините след това няма отделни случаи на поява на такива “врагове”, но в сборника акцентът се поставя върху дейността на личности или групи от хора, които оставят своя отпечатък върху партийния живот.

Документите от Централизирания архив на Комисията показват още едно от лицата на Държавна сигурност не просто като “войник на партията”, а като инструмент за регулиране на вътрешнопартийния живот съобразно конюктурата и в рамките, заложили от партийното ръководство. Разкриват се и нови нюанси около борбите и чистките в комунистическата партия в периода на “чистия” сталинизъм в България (1948–1953 г.), както и по времето на налагането и укрепването на едноличния режим на Тодор Живков.

Книжното тяло на сборника включва 79 фототипни документа, а неговото разширено електронно издание 178.

STATE SECURITY “AND THE ENEMY WITH PARTY CARD” (1944-1991)

The phrase “enemy with party card” crystallized in the 1930s in the process of eliminating Stalin’s political opponents. Over the years it has spread and found ground in the Soviet sphere of influence. The collection covers mainly the processes of fighting internal party opposition in Bulgaria until the end of the 1960s - a time when Todor Zhivkov has already managed to concentrate in his hands the sole power over the party and the state. Of course it does not mean that there were no individual cases of such “enemies” in the years to come, but the collection focuses on the activity of individuals or groups of people who left their mark on party life.

Documents from the Committee’s Centralized Archives show one more of State Security’s faces not just as a “party soldier”, but as a tool for regulating internal party life according to the context and within the limits set by party leadership. New nuances are revealed about the struggles and purges of the Communist Party during the period of “pure” Stalinism in Bulgaria (1948-1953), as well as at the time of the imposition and strengthening of the sole regime of Todor Zhivkov.

The book version of the collection contains 79 phototype documents and its extended electronic version - 178.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И РУ НА ГЩ НА БНА В АЗИЯ - ТОМ 2 (1944-1991)

Вторият том на изданието разглежда дейността на ДС и РУ на ГЩ на БНА по време на Студената война в азиатските държави, които не са включени в първия том и за които в Централизирания архив са открити значителен брой архивни материали. При съставянето на сборника са използвани документи от фондовете на Служба "Военна информация", Националната разузнавателна служба и от фондовете на Министерството на външните работи.

Структурата на сборника е изградена на географски принцип, което дава възможност за обективно представяне на публикуваните архивни материали, подредени в хронологичен ред на страните от:

- Южна Азия – Индия, Пакистан и Афганистан.
- Югозападна Азия - Иран и Ирак, Сирия, Йемен, Йордания, Обединена Арабска република, Кувейт, Саудитска Арабия, Ливан и Израел.
- Източна и Югоизточна Азия (Индокитай) - Виетнам, Кампучия, Тайланд, Лаос и Монголия.

Поместените в изданието документи съдържат важни от историческа гледна точка сведения за военнополитически конфликти, възникнали на територията на разглежданите държави. В част от тях са застъпени теми, които днес звучат особено актуално, свързани със създаването и дейността на терористични организации и групировки в някои азиатски страни, както и начина, по който се решават такива сложни въпроси, като проблема с огромния брой бежанци, възникнал в началото на 70-те години в този район на света.

Книжното тяло на сборника включва 161 фототипни документа, а неговото разширено електронно издание 218.

SS AND THE ID OF THE GS OF THE BNAF IN ASIA PART 2 (1944-1991)

The second volume of the collections examines the activities of State Security and GS of the BNAF during the Cold War in the Asian countries not included in the first volume and for which a considerable number of archival materials have been found in the Central Archive. When compiling the collection, documents were from the funds of the Military Information Service, the National Intelligence Service and Ministry of Interior were used.

The structure of the collection is based on a geographic principle, which allows for an objective presentation of the published archival materials arranged in chronological order of the countries from:

- South Asia - India, Pakistan and Afghanistan.
- South-West Asia - Iran and Iraq, Syria, Yemen, Jordan, United Arab Emirates, Kuwait, Saudi Arabia, Lebanon and Israel.
- East and Southeast Asia (Indochina) - Vietnam, Kampuchea, Thailand, Laos and Mongolia.

The documents contained in this collection contain historically important information on military-political conflicts arising in the countries concerned. Part of them are topics that today are particularly relevant to the creation and actions of terrorist organizations and groups in some Asian countries, as well as the way in which such complex issues are solved, such as the problem of the huge number of refugees arising in the early 70's in this area of the world.

The book version of the collection contains 161 phototype documents and its extended electronic version - 218.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И ЗАБРАНЕНИ ОРГАНИЗАЦИИ (БРАННИЦЕТЕ, РАТНИЦЕТЕ, ЛЕГИОНЕРИТЕ И МЛАДЕЖИТЕ ОТ „ОТЕЦ ПАИСИЙ“) (1944-1991)

За един продължителен период от време органите на ДС са активно ангажирани с отстраняването от политическата сцена и социалния живот на организации с идейна и политическа платформа, противопоставяща се на властващата идеология. С тази задача е натоварено отделение „А“ (вътрешнополитическото разузнаване) към ДНМ, чрез него се води борба срещу контрареволуцията. Функцията на отделение „А“ е да проследява, преследва, разкрива, арестува, и предава на Народения съд „вражеските елементи“. След приключването на работата на Народния съд (април 1945 г.) централните групи в отделение „А“ се обособяват за дейност в различни направления за борба с анархисти, троцкисти, срещу православно духовенство, срещу БЗНС и срещу бившите организации, определени като фашистки.

В първия раздел на сборника са публикувани факсимилета, разглеждащи организациите и тяхната забрана на 6-ти септември 1944, през погледа на ДС.

Във втория раздел са включени документи, свързани със Съюза на българските национални легиони и нелегалната дейност, извършвана от бившите му членове след разформирването на организацията.

В третия раздел са поместени документи за други разформирвани организации: „Бранник“, „Съюзът на ратниците за напредък на българщината“, Всебългарският съюз „Отец Паисий“ и тяхната нелегална дейност.

Книжното тяло на сборника включва 97 фототипни документа, а неговото разширено електронно издание 128.

STATE SECURITY AND THE BANNED ORGANIZATIONS (MEMBERS OF BRANNIK, RATNIK, THE LEGION AND THE OTEC PAISII YOUTH (1944-1991)

For a prolonged period of time, the State Security authorities have been actively engaged in removing from political and social life organizations with an ideological and political platform opposing the dominant ideology. This task was assigned to Unit A (Internal Political Intelligence) to the People's Militia Directorate, which was fighting counter-revolution. The function of Unit A was to track, prosecute, disclose, arrest, and surrender "hostile elements" to the People's Court. After the end of the work of the People's Court (April 1945), the central groups in Unit A were divided into activities in various fields to combat anarchists, Trotskyites,

the Orthodox clergy, Bulgarian Agrarian National Union and the former organizations identified as fascist.

The first sections of the collection contains facsimiles examining the organizations and their ban on September 6, 1944, in the eyes of the State Security.

The second section includes documents related to the Union of Bulgarian National Legions and the illegal activity carried out by its former members after the organization's dissolution.

The third section contains documents for other disbanded organizations: Brannik, Ratnik Union for the Advancement of the Bulgarian National Spirit, the All-Bulgarian Union Otec Paisii and their illegal activity.

The book version of the collection contains 97 phototype documents and its extended electronic version - 128.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И ВЕРОИЗПОВЕДАНИЯТА ЧАСТ-I- БЪЛГАРСКА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА (1944-1991)

Спецификата на документите по темата и значителния документален масив са наложили обособяването им в три части : “ДС и вероизповеданията – част I – Българска православна църква”; “ДС и вероизповеданията – част II – Мюсюлманско изповедание и Католическа църква в България” и “ДС и вероизповеданията – част III – Протестантска църква и религиозни секти”.

Всички вероизповедания и секти от една страна и държавната власт в Народна република България от друга са имали особени взаимоотношения, като те са добре следени от Държавна сигурност, която в повечето случаи се оказва на точното място и време.

Тематично документите в първата част на изданието са обособени в четири глави. В първа глава документите се отнасят за дейността на ДС по линия на духовенството в страната, както и отношението на Политбюро на ЦК на БКП по работата за атеистическото възпитание и антирелигиозната пропаганда сред населението.

Втората глава съдържа документи, които се отнасят в частност за Българската православна църква и всички действия на държавната машина, които имат отношение към нея.

В трета глава са представени документи, отнасящи се за Свещеническия съюз в България.

Четвъртата глава съдържа документи за Висшия клир в Българската православна църква: част от митрополитите от Св. Синод, са били разработвани от ДС, а други са били съпричастни към дейността ѝ.

Документите в сборника са 178 на брой, а включените в разширения електронен вариант (DVD) – 417.

STATE SECURITY AND RELIGIONS PART-I- BULGARIAN ORTHODOX CHURCH (1944 - 1991)

The specificity of the documents on the subject and the considerable documentary mass imposed their differentiation in three parts: “State Security and the Religions - Part I - Bulgarian Orthodox Church”; “State Security and the Religions - Part II - Muslim Religion and Catholic Church in Bulgaria” and “State Security and the Religions - Part III - Protestant Church and Religious Sects”.

All religions and sects on the one hand, and state power in the People’s Republic of Bulgaria, on the other hand, have a special relationship, and were well-watched by State Security, which in most cases was at the right place and time.

Thematically, the documents in the first part of the collection are divided into four chapters. In the first chapter, the documents refer to the activities of State Security with regards to the clergy of the country, as well as the attitude of the Politburo of the Central Committee of the Bulgarian Communist Party on the work of atheist education and anti-religious propaganda among the population.

The second chapter contains documents that concern in particular the Bulgarian Orthodox Church and all the state apparatus actions that are relevant to it.

The third chapter presents documents related to the Priesthood Union in Bulgaria.

The fourth chapter contains papers on the High Clergy of the Bulgarian Orthodox Church: part of the Metropolitans of St. Synod have been developed by State Security, while others have been involved in different activities.

The book version of the collection contains 178 phototype documents and its extended electronic version (DVD) - 417.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И ВЕРОИЗПОВЕДАНИЯТА ЧАСТ-II- МЮСЮЛМАНСКО ИЗПОВЕДАНИЕ И КАТОЛИЧЕСКА ЦЪРКВА В БЪЛГАРИЯ (1944-1991)

При подредбата на документите в сборника е използван тематично хронологическият подход, като те са обособени в два раздела: "Мюсюлманско изповедание" и "Католическа църква в България".

Първият раздел на документалния сборник е разделен на две части, като първата част се отнася за дейността на Държавна сигурност по линия на мюсюлманското духовенство в страната. Работата на ДС с мюсюлманите се води с настъпателни темпове, като се предвижда придобиване на качествена агентура в средите на мюсюлманското духовенство и сектите.

Втората част на първия раздел на сборника касае документи, които се отнасят за етноконфесионалната общност на мюсюлманите казълбаши.

Документите във втория раздел на сборника се отнасят за католическата църква в България. Въпреки, че католицизма у нас има сравнително малко последователи, католическата църква е една от най-преследваните, ограничавани и репресирани от властта в годините след 9 септември 1944 г.

Документите в сборника са 111 на брой, а включените в разширения електронен вариант (DVD) – са 299.

STATE SECURITY AND RELIGIONS PART-II- MUSLIM RELIGION AND THE CATHOLIC CHURCH IN BULGARIA (1944-1991)

The thematic chronological approach is used in ordering the documents and they are divided into two sections: "Muslim Religion" and "Catholic Church in Bulgaria".

The first section of the documentary collection is divided into two parts, the first one referring to the activities of State Security with regards to the Muslim clergy in the country. The work of State Security with the Muslims was at an offensive pace, providing the acquisition of a quality agency within the circles of the Muslim clergy and the sects.

The second part of the first section of the collections refer to documents relating to the ethno-professional community of Muslim Qizilbash.

The documents in the second section of the collections refer to the Catholic Church in Bulgaria. Although Catholicism in Bulgaria has relatively few followers, the Catholic Church is one of the most persecuted, constrained and repressed by power in the years after September 9, 1944.

The collection contains 111 documents, while the ones included in the extended electronic version (DVD) are 299.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И ВЕРОИЗПОВЕДАНИЯТА ЧАСТ-III-ПРОТЕСТАНТСКА ЦЪРКВА И РЕЛИГИОЗНИ СЕКТИ (1944-1991)

В третата част на темата е отредено място на Протестантска църква и религиозни секти.

При подредбата на документите в сборника е използван тематично хронологическият подход. Тематично те са обособени в две глави, като всяка една е разделена на няколко подтеми.

Първата глава от сборника включва общи документи, отнасящи се за протестантските деноминации, "Славянска мисия", "Мисия за евангелизиране комунистическите страни", "Божия църква", "Адвентисти от седмия ден", "Адвентисти-реформатори", "Баптисти", "Конгрешани", "Методисти", "Петдесятна църква" и "Тинчевисти". От документите се вижда, че след 9 септември 1944 г. на протестантските деноминации започва да се гледа като на проводници на западното влияние, а на пасторите и миряните като агенти на чужди разузнавания.

Във втората глава от сборника намират място и чисто български, религиозно-философски течения, като това на "Бяло братство – Дъновисти". Отчетено е, че сектата провежда официална религиозна и открита или прикрита вражеска дейност. В тази част са включени още и документи, отнасящи се за различните секти и религиозни деноминации като: "Усташев", "Библията говори", ИСКОН, "Йеховисти", "Роза-кръст", "Мормони" и други.

Документите в сборника са 155 на брой, а включените в разширения електронен вариант (DVD) – са 248, като подборът е направен от над 490 архивни единици и от над 40 литерни дела, повечето от тях многотомни.

STATE SECURITY AND RELIGIONS PART-III-PROTESTANT CHURCH AND RELIGIOUS SECTS (1944-1991)

The third part of the theme is dedicated to the Protestant Church and religious sects.

In selecting the documents, the thematic chronological approach is used. They are thematically divided into two chapters, each divided into several subtopics.

The first chapter of the collection includes general documents on Protestant denominations, Slavic Mission, the Communist Party Evangelism Mission, the Church of God, Seventh-day Adventists, Adventist Reformers, Baptists, Congregationalists, Methodists, Pentecostal Church, and Tinchevists.

The documents show that after September 9, 1944, Protestant denominations began to be seen as conductors of Western influence, and pastors and laymen as agents of foreign intelligence.

In the second chapter of the collection there are also purely Bulgarian, religious-philosophical trends such as the White Brotherhood - Danovisti. It is reported that the sect holds an official religious and open or disguised hostile activity. This section also includes documents relating to the different sects and religious denominations such as: Ustabashev, the Bible Speaks, ISKCON, Jehovahists, Rose-Cross, Mormons and others.

The collection contains 155 documents, while the ones included in the extended electronic version (DVD) are 248. The selection is made up of over 490 archival units and over 40 literary cases, most of them multi-volume.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И БЯЛАТА ЕМИГРАЦИЯ В БЪЛГАРИЯ (1944-1991)

Обосновката на работата по тази линия се търси във “вражеските настроения” на представителите на белоемигрантското малцинство, които са потенциален обект на чуждите разузнавателни централи. В началото на 50-те години “контингентът” по белоемигрантска линия вече е установен. Направена е проверка на всички лица, които са били в окупационния корпус в Югославия или на Източния фронт. Голяма част от тях са арестувани и след проведено следствие биват изпратени в ТВО. До 1956 г. работата по линията се извършва от цяло отделение, а след това до 1962 г. по нея работи само един оперативен работник. От тази година насетне линията е закрыта. През 1973 г. в Центъра отново работят 3-ма души, а в окръзите не се извършва дейност.

Прави впечатление, че това направление в работата на Държавна сигурност още от самото си начало е привнесено от съветските власти и служби. Особено ясно това си проличава от края на 50-те години на ХХ в., когато акцентът се измества извън пределите на България. От този момент насетне той е поставен върху дейността на международни “белоемигрантски” организации срещу СССР и световното комунистическо движение. От края на 60-те години на ХХ в. в работата си по белоемигрантите Държавна сигурност е в тясно сътрудничество, планира и извършва съвместни агентурно-оперативни мероприятия с Управлението на КГБ.

Сборникът “Държавна сигурност и бялата емиграция в България 1944–1991” включва 128, а разширеният му електронен вариант 248 документа, подредени по хронологичен принцип.

STATE SECURITY AND WHITE EMIGRATION IN BULGARIA (1944-1991)

The rationale for work on this line is sought in the ‘hostile moods’ of the representatives of the White Emigration minority, which are potentially a subject to foreign intelligence centers. In the early 1950s the “contingent” on the White Emigration line was already established. All persons who were in the occupying corps of Yugoslavia or the Eastern Front were inspected. A large number of them were arrested and, after an investigation, sent to Labor Correctional Facilities. Until 1956, the work under the White emigration line was carried out by an entire unit, but for the period 1956-1962, there was only one operative dealing with it. From that year onwards, the line was closed. In 1973 there were again 3 people in the Center, and there was no activity in the districts.

It is noteworthy that this direction has, as of the very beginning, been brought to the work of State Security by the Soviet authorities and services. This is especially clear since the late 1950s, when the emphasis shifted beyond Bulgaria. Since then, it has been placed on the activities of international White emigrant organizations against the USSR and the World Communist Movement. Since the end of 1960s, State Security had closely cooperated, planned and carried out joint agents and operational activities with Fifth Directorate of KGB under the White emigration line

State Security and White Emigration in Bulgaria 1944-1991 includes 128 documents, while its extended electronic version - 248 documents, chronologically arranged.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И СТРАНИТЕ ОТ ЛАТИНСКА АМЕРИКА (1944-1991)

Темата е логично продължение на издадените вече документални сборници по въпросите за сътрудничество с “братските” разузнавания. Документите, публикувани в сборника, акцентират върху разкриване на връзките, зависимостите и работата със службите на страните от Латинска Америка.

Основна задача на българското външнополитическо разузнаване в това направление е придобиване на секретна информация с цел противодействие на опитите на САЩ и другите “империалистически страни” да засилят влиянието си върху държавите от региона. Редом с това се подпомагат т. нар. “братски страни” в тяхното укрепване и се спомага за разпространяването на идеите на социализма.

Архивните материали в сборника дават възможност да се изгради една по-пълна картина на тези взаимоотношения и допълнително провокират интереса на изследователите. В структурно отношение настоящият сборник е изграден на тематичен и хронологичен принцип с цел по-лесно боравене с информацията.

Първата тематична група обхваща държавите от Латинска Америка: Куба и Никарагуа, с които са подписани договори за двустранно разузнавателно и контра-разузнавателно сътрудничество срещу САЩ.

Втората тематична група обхваща държавите Мексико и Аржентина, които са оперативни интересни поради близките си отношения със Съединените щати.

В книжното тяло на сборника са публикувани 102 факсимилета на документи, а в разширеното издание - 114.

STATE SECURITY AND THE COUNTRIES FROM LATIN AMERICA (1944-1991)

The theme is a logical continuation of the already published documentary collections on the cooperation with “fraternal” intelligence services. The documents published in the collection highlight the links, relationships and interactions with the Latin American services.

The main task of Bulgarian foreign policy intelligence in this direction was to obtain secret information in order to counteract the attempts of the US and other ‘imperialist countries’ to strengthen their influence on the countries from the region. At the same time, the so-called “fraternal parties” are being promoted in their consolidation and the dissemination of the ideas of socialism.

Archival materials in the collection allow for a more complete picture of these relationships and further provoke the interest of the researchers. Structurally, this collection is built on a thematic and chronological principle in order to make it easier to handle the information.

The first thematic group covers the countries of Latin America: Cuba and Nicaragua, with whom bilateral intelligence and counter-intelligence cooperation agreements have been signed against the United States.

The second thematic group covers the states of Mexico and Argentina, which are operationally interesting due to their close relations with the United States.

The book version of the collection contains 102 phototype documents and its extended electronic version - 114.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И СРЕДСТВА ЗА МАСОВО ОСВЕДОМЯВАНЕ (1944-1991)

Поместените в сборника документи съдържат важни сведения за ролята на комунистическите тайни служби при използването на печатните и електронни медии в България за налагане на контрол върху общественото съзнание.

Методите, които използват органите на ДС за постигане на тази цел, са основно два: прилагане на принципа на дезинформирание, който има манипулативно въздействие върху населението и филтриране на информацията.

До 1967 г., контролът на излизашите в НРБ печатни издания е осъществяван от Бюро "Печат" при ДНМ- ДС. Бюрот контролира излизашите в София 143 списания, 126 ежедневници и периодични вестници, издателската дейност на 100 книгоиздателства, 130 печатници и около 400 вестникопродавци.

Акцентът върху работата на службата е поставен върху редакциите на вестниците с най-голям тираж: в. "Отечествен фронт", в. "Народно земеделско знаме", в. "Свободен народ", "Земеделско знаме", "Изгрев", "Работническо дело" и в. "Народ".

След 1967 г., агентурно-оперативното обезпечаване на тези издания е поверено на Шесто управление на ДС. Обекти на неговата дейност са също и редакциите на в. "Знаме", в. "Литературен фронт", в. "Поглед", в. "Вечерни новини", в. "Народна младеж", в. "Труд", в. "Антенни" от 1971 г., списание "Паралели" - от 1970 г. , списание "Съвременник" и много други ежедневни и периодични издания.

В книжния вариант на сборника са включени 118 документа, а в разширеното електронно издание - 128.

STATE SECURITY AND MASS MEDIA (1944-1991)

The documents contained in the collection contain important information about the role of the communist secret services in the use of print-based and electronic media in Bulgaria in order to impose control over the public awareness.

The methods used by State Security authorities to achieve that goal were basically two: the implementation of the disinformation principle, which had a manipulative impact on the population and the filtering of information.

Until 1967, the control over the print-based media in the People's Republic of Bulgaria was carried out by the Printing Office within the

People's Militia Directorate of State Security. That Office controlled the publishing of 143 magazines, 126 daily and periodical newspapers, the activity of 100 book publishing houses, 130 printing houses and about 400 newspaper sellers.

The emphasis of that Office's work was on the reactions of the biggest editorial offices: Fatherland Front newspaper, National Agricultural Flag newspaper, Free People newspaper, Agricultural Flag newspaper, Sunrise newspaper, Workers' Case newspaper and People newspaper.

After 1967, the agents and operational securing of these media was entrusted to Sixth Directorate of State Security. Objects of its activity were also the editorial offices of Flag newspaper, Literary Front newspaper, View newspaper, Evening News newspaper, People's Youth newspaper, Labor newspaper, Antennas newspaper – since 1971, Parallels magazine – since 1970, Contemporary magazine and many other daily and periodical publications.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И АНАРХИСТЕТЕ В БЪЛГАРИЯ (1944-1991)

Изследвайки архивните единици в Централизиран архив на Комисията откриваме документи, които осветяват събития и процеси по преследването и репресията над група хора, определящи себе си като анархисти. Анархистите в България се делят на две главни фракции – анархо-комунисти и анархо-синдикалисти. В страната съществува и трета анархистка фракция тази на работниците и селяните, която наброява едва няколко десетки души, които се присъединяват към анархо-синдикалистите, което до голяма степен обяснява липсата на каквито и да е документи за тях. Любопитство буди факта, че въпреки позиционирането си в левия спектър на политическото пространство, малко след 9 септември 1944 г. анархистите биват масово преследвани от отечественофронтовската власт, която е доминирана от Българската комунистическа партия.

Подбраните за публикуване документи ясно показват репресивната дейност на Държавна сигурност спрямо тази група от хора, както и доказват съществуването на анархизма в България, като организирано движение след 9 септември 1944 г.

Използваните документи в сборника са от архива на Министерството на вътрешните работи и от архива на Национална разузнавателна служба. Документите от МВР са от фонд 1 – Секретариат, фонд 2 – съхраняваш документи на Второ главно управление (контраразузнаване), фонд 13 – документи на бившето III управление – ДС за борба с вътрешната контрареволуция, фонд 22 – документи на VI управление на ДС за борба срещу идеологическата диверсия, контрареволуционни, националистически и други противодържавни прояви в страната, както и литерни дела, от центъра и областните дирекции. Документите от НРС са от фонд 4 – литерни дела, водени по отчета на ПГУ-ДС.

Книжното издание на сборника включва 115 документа, а разширеният му електронен вариант -232.

STATE SECURITY AND THE ANARCHISTS IN BULGARIA (1944-1991)

Studying the archival units from the Committee's archive, we found documents that expose the events and processes related to persecution and repression of a group of people defining themselves as anarchists. Anarchists in Bulgaria were divided into two main factions - anarcho-communists and anarcho-syndicalists. There was also a third anarchist faction in the country - workers and peasants which amounted to only few people who joined the anarcho-syndicalists, which largely explains the lack of any documents about it. Curiosity rises the fact that, despite being positioned in the left spectrum of the political space, shortly after 9 September 1944, anarchists were being massively persecuted by the Fatherland Front power, which was dominated by the Bulgarian Communist Party.

The documents selected for publication clearly show the repressive activity of the State Security against this group of people, as well as prove the existence of anarchism in Bulgaria, as an organized movement after 9 September 1944.

The documents used in the documentary collection come from the archives of the Ministry of Interior and the archives of the National Intelligence Service. The documents from the Ministry of Interior come from Fund 1 - Secretariat, Fund 2 - keeping documents of Second Main Directorate (Counterintelligence), Fund 13 - documents of the former Third Directorate of State Security for Combating Internal Counter-Revolution, Fund 22 – documents of Fourth Directorate of State Security Combating Ideological Divergence, Counter-Revolutionary, Nationalist and Other Anti-State Manifestations in the country, as well as literary cases, from the center and the district directorates. The documents of the National Intelligence Service (First Main Directorate – State Security) come from Fund 4 - literary cases, led by First Main Directorate – State Security.

The number of documents in the paper version is 115, while the extended electronic version contains 232.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И РУ НА ГЩ НА БНА В АФРИКА (1944-1991)

В изданието са включени архивни материали, разкриващи дейността на българските тайни служби в северноафриканските страни: Египет, Либия, Алжир, Тунис и Мароко.

Главната задача на Държавна сигурност в този регион е провеждането на мероприятия за опазването на българските колонии от чуждите разузнавателни органи и тяхната агентура като дейността им е насочена главно към българските специалисти, работещи на територията на тези страни и икономическата емиграция.

Присъствието на огромен брой чужди специалисти, както от капиталистическите, така и от социалистическите държави създава изключително благоприятни условия за пренасяне на елементи от водещата се по това време Студената война между Западния и Източния блок и на територията на Африка.

Слагайки знак за равенство между “прогресивно развитие” и “социалистическа ориентация” на африканските страни, комунистическото правителство на България активно използва своите разузнавателни служби за постигане на политическите си цели в Египет, Либия, Алжир, Тунис и Мароко.

Информацията, поместена в изданието обаче показва, че точно тук, в Африка, най-ясно изпъкват несъвършенствата на социалистическата икономическа система. Като логичен резултат от това е пълният провал на провежданата от комунистическите лидери политика по отношение на тези страни.

Част от документите съдържат непубликувани досега исторически сведения за развитието на политическите и военни конфликти в този регион на света.

Книжното издание на сборника включва 192 документа, а разширеният му електронен вариант -265.

48. STATE SECURITY AND INTELLIGENCE DIRECTORATE OF THE GENERAL STAFF OF THE BULGARIAN NATIONAL ARMY IN AFRICA (1944-1991)

The documentary collection contains archival material revealing the activities of the Bulgarian secret services in the North African countries: Egypt, Libya, Algeria, Tunisia and Morocco.

The main task of State Security was to carry out preventive measures to protect the Bulgarian colonies in these countries from foreign intelligence bodies and their agents, whose activities were directed at officials from Bulgarian official representations, members of their families, Bulgarian specialists working on the territory of these countries and the economic emigration.

The presence of a huge number of foreign specialists, both from the capitalist and socialist countries, created extremely favorable conditions for the transfer of elements from the Cold War between the Western and Eastern Bloc on the territory of Africa during that time.

Putting a sign of equality between the “progressive development” and “socialist orientation” of economic development, the Communist government of Bulgaria was actively using its intelligence services to achieve its political goals in Egypt, Libya, Algeria, Tunisia and Morocco.

However, the information contained in the publication shows that precisely there, in Africa, the imperfections of the socialist economic system. The logical consequence of that was the complete failure of the communist leaders’ policy towards these countries.

Some of the documents contain unpublished historical information on the development of political and military conflicts in this region of the world.

The paper version of the collection contains 192 documents and its electronic extended version – 265.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И ОПАЗВАНЕТО НА ДЪРЖАВНАТА ТАЙНА (1944-1991)

Отделение “Държавна тайна” при IV-то Управление на ДС е основната структура на ДС със задача: да осигурява опазването на поверителни материали, да следи спазването на нормативната регламентация, контролът и проверката на “поверителните” деловодства в учрежденията и предприятията.

С Инструкция за работа на органите на Държавна сигурност по опазване на държавната тайна в Народна република България от 19 юли 1955 г. се регламентира организационната структура, правата и задълженията на служителите от това отделение. Оперативният състав на отделението пряко следи за спазването на Правилника в министерствата, обединенията и останалите учреждения в столицата чрез явни проверки и агентура, а работниците от окръзите осъществяват контрол във важни обекти от национален мащаб по места. Една от основните задачи по опазването на държавната тайна е комплектуването на личния състав в поверителните служби. В тях трябва да работят само проверени хора, ползващи се с пълно политическо доверие. Лицата, работещи с поверителни материали, свързани с производството и отбранителната промишленост подлежат на проверка по отчета на ДС и НМ и проучване чрез отдел VII – ДС. За опазване на държавната тайна се вербуват сътрудници предимно от поверителните служби, плановите и др. отдели, където се съсредоточават повече секретни материали. Работниците от поверителните служби се поставят под постоянно агентурно наблюдение по местоработата и местоживеене, с оглед разкриване на вражеска агентура, която се насочва към тях.

Книжното издание на сборника включва 89 документа, а разширеният му електронен вариант -140.

STATE SECURITY AND THE PROTECTION OF STATE SECRETS (1944-1991)

State Secrets Division within Fourth Directorate of State Security was the main structure of State Security with the following task: to ensure the protection of confidential materials, to monitor compliance with the legal regulations, control and verification of “confidential” records in the institutions and enterprises.

The Instruction on the Work of the State Security Authorities for the Protection of State Secrets in the People’s Republic of Bulgaria of 19 July 1955 regulates the organizational structure, rights and obligations of the officials from that division. The division’s operational staff monitored directly the regulations compliance in ministries, associations and other institutions in the capital through explicit inspections and agents activities, while the district officials carried out control over important national sites locally.

One of the main tasks for the protection of state secrets was the recruitment of personnel in the confidential services. Only verified people with full political confidence worked in there. People working with confidential materials related to the manufacturing and defense industries were subject to review by State Security and the People’s Militia and examination through Department VII – State Security. For the protection of the state secret, associates were recruited mainly from the confidential services, planning and other departments where more classified material was concentrated. Confidential service officials were placed under constant agency surveillance at home and at work with a view to detecting the enemy agency that was targeting them. The paper version of the collection contains 89 documents and its extended electronic version -140.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА (1944-1991)- В ТРИ ЧАСТИ

ЧАСТ 1

Новосъздадения в началото на 1949 г. отдел IV-ти “Икономически” има за задача да предотвратява вредителствата, саботажите, диверсиите и икономическия шпионаж, както и разкриването на вражеската дейност в народното стопанство. В унисон с разразилия се лов на врагове с партиен билет неблагоприятията в икономиката се отдават на вражеските разузнавания и тяхната подривна дейност срещу всички отрасли на народното стопанство. За целта се използват “антинародни елементи вътре в страната”, които възпрепятстват изпълнението на производствените планове посредством дезорганизация в снабдяването със суровини и други материали, производство на лошакачествена продукция, съпътствано с голям брак, извършване на диверсии и др.

През първата половина на 60-те години, на база натрупания практически опит, се избистрят двата основни принципа за организация на агентурно-оперативната работа по линия на икономиката – отраслов (линеен) и териториален. В началото на 70-те години е отчетено, че съществуващата организация на контраразузнавателната работа по линия на икономиката в окръжните управления е създадена съобразно икономическото развитие на страната преди 15 години и не съответства на извършващите се процеси на окрупняване в народното стопанство. Поради което е необходима промяна на организацията на работа.

Книжното издание на сборника включва 47 документа, а разширеният му електронен вариант - 86.

STATE SECURITY AND THE BULGARIAN ECONOMY (1944-1991) - IN THREE PARTS

PART 1

The newly established Department IV - Economic at the beginning of 1949 was tasked with preventing damage, sabotage, diversion and economic espionage, as well as detecting of enemy activity in the national economy. In line with the fierce hunt for party ticket enemies, the woes in the economy were attributed to enemy intelligence and their subversive activity against all sectors of the economy. For this purpose, “anti-national elements within the country” were used, which impeded the implementation of production plans by disorganization of the supply of raw materials and other materials, production of poor quality products, accompanied by a large production losses, carrying out diversions, etc.

In the first half of the 1960s, on the basis of practical experience gained, the two basic principles of organization of agency-operative work in the field of economy - sectoral (linear) and territorial were clarified. In the early 70’s it was reported that the existing organization of counterintelligence work in the field of economy in the district administrations was created according to the economic development of the country 15 years ago and did not correspond to the ongoing processes of consolidation in the national economy. Therefore, a change in the organization of work was required.

The paper version of the collection contains 47 documents and its extended electronic version - 86.

ЧАСТ 2

В началото на 70-те години от службите за сигурност се изисква да осигурят условия за провеждане на икономическата политика на партията като е посочено, че “органите на ДС и задачите, които те решават в това направление винаги са били и сега са функция на партийните решения”. В началото на 80-те години започва втората вълна от опитите за въвеждането на Новия икономически подход като система, обхващаща комплексно планирането, производството, разпределението и управлението. Стопанските организации на базата на средствата си по фонд “Валутен” могат да внасят машини, съоръжения, технологии и др. при условие, че са по-изгодни от аналогичните им, произведени в страната. Отделни важни производства или подотрасли се оказват поставени в зависимост от чуждите монополи, което позволява да се дискредитира социалистическата система или да се диктуват различни условия. Икономическите проблеми все повече се превръщат в основен дестабилизиращ фактор.

Свежите и регулярни валутни постъпления са основното средство за стабилизирането на българската държава и икономиката ѝ, но те могат да бъдат постигнати само чрез увеличаване на износа и намаляване на вноса по всички позиции. България понася значителни щети вследствие на некомпетентно сключени търговски договори, които не защитават интересите на страната и не гарантират вземанията ѝ. Всичко това се случва на фона на провежданата от САЩ операция “Изход”, която е насочена към “налагане на пълно ембарго по отношение на стратегически стоки и нови технологии за СССР и останалите социалистически страни”.

Книжното издание на сборника включва 47 документа, а разширеният му електронен вариант - 86.

PART 2

In the early 1970s, the security services were required to provide conditions for the party's economic policy, stating that “the State Security authorities and the tasks they address in this direction have always been and are then part of the functions of the party decisions.” In the early 1980s, a second wave of attempts began to introduce the New Economic Approach as a system that embraced complex planning, production, distribution and management. Business organizations were allowed to import machinery, equipment, technologies, and more, based on their currency funds provided that they were more favorable than the ones produced in the country. Some important productions or sub-sectors turn out to be dependent on foreign monopolies, which allowed to discredit the socialist system or to dictate different conditions. Economic problems were increasingly becoming a major destabilizing factor.

The new and regular foreign exchange earnings were the main means of stabilizing the Bulgarian state and its economy, but that could only be achieved by increasing exports and reducing imports by all positions. Bulgaria suffered considerable damage as a result of incompetently concluded trade agreements that did not protect the country's interests and did not guarantee its claims. All that happened under the US operation called “Exit”, which was aimed at “imposing a full embargo on strategic goods and new technologies for the USSR and other socialist countries.”

The paper version of the collection contains 47 documents and its electronic version - 86.

ЧАСТ 3

През 80-те години, като основна цел на “противника” е посочено намерението му да ограничава и да създава сериозни затруднения на външнотърговската дейност на страната, с което да отслаби валутния ѝ потенциал и да спъва икономическото ѝ развитие. Органите на ДС трябва да търсят и придобиват информация за причините за преките и косвените загуби за България, тъй като ефектът от внедрените научно-технически постижения е много по-нисък от предвидения.

Мнозинството от държавните и стопански органи и организации се оказват неподготвени за работа при новите условия на принципа на самоуправление. С приемането на Указ ⁹ 56 и в процеса на изграждането на фирмите се наблюдава тенденция да се включват само организации с добри икономически показатели, но това не слага край на порочната практика да се изготвят нереални планове и да се укриват или фалшифицират данни за резултатите от стопанската дейност.

Западните фирми се въздържат от участие в съвместни производства и предпочитат да изучават условията и да изчакват. Причините за това са ниското технологично равнище и качество на българските стоки, както и това, че България се счита за неплатежоспособна и се искат сигурни гаранции за ефективността на евентуалните капиталовложения.

В средата на 1989 г. вътрешният министър акцентира на спешната необходимост от усъвършенстване на нормативната уредба тъй като в момента страната е оставена като “разградена мандра”. Българската икономика се намира във все по-задълбочаваща се криза, която ще доведе до влошаване на социално-политическия климат.

Книжното издание на сборника включва 51 документа, а разширеният му електронен вариант - 88.

PART 3

In the 1980s, the main goal of the “enemy” was the intension to limit and create serious difficulties in the foreign trade activities of the country, which would weaken its currency potential and impede its economic development. State Security authorities should seek and obtain information on the causes of direct and indirect losses for Bulgaria, since the effect of the implemented scientific and technical achievements was much lower than envisaged.

Most state and business bodies and organizations found themselves unprepared to work under the new conditions of self-government. With the adoption of Decree No. 56 and in the process of business building, there was a tendency to include only organizations with good economic performance, but that did not put an end to the vicious practice of drawing up unrealistic plans and hiding or falsifying data on the economic results activity.

Western companies refrained from participating in joint ventures and preferred to study the conditions and wait. The reasons for that were the low technological level and quality of the Bulgarian goods, as well as the fact that Bulgaria was considered insolvent and reliable guarantees for the efficiency of the potential investments were required additionally.

In mid-1989, the Minister of Interior emphasized on the urgent need to improve the legal framework, as the country was then left as a “broken dairy”. The Bulgarian economy was facing an ever-deepening crisis that would worsen the socio-political climate.

The paper version of the collection contains 51 documents and its electronic version - 88.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И ЗЕМЕДЕЛЦИТЕ (1944-1991)

След забраната на БЗНС – Никола Петков (август 1947 г.) Държавна сигурност налага използването на оперативния термин “Бивша земеделска опозиция” за хората, които са участници в земеделското движение. Други оперативни термини, които стават нарицателни за земеделците опозиционери и се налагат в документооборота на ДС са: “Геметовци”; “Николапетковисти”; “Гичевисти”.

Контролът над БЗНС за водената от него политика в рамките на ОФ се осъществява най-вече от БКП чрез посредничеството на Държавна сигурност. В много документи се споменава, че Държавна сигурност уведомява ЦК на БКП по даден въпрос, което показва че БКП разполага с достатъчно информация за оказване на натиск над определени политически фигури в земеделските среди, както и да дава инструкции до Постоянното присъствие на БЗНС.

Акцентът в работата на Държавна сигурност по линия на земеделците е поставен върху опозиционния БЗНС – Никола Петков, като след забраната му продължава следенето на неговите привърженици и симпатизанти, независимо дали са в ТВО, затвори или интернирани в провинцията.

От началото на 70-те години документите на Държавна сигурност, касаещи БЗНС, стават все по-фрагментирани и звеното имашо отношение към тази проблематика акцентира своята работа най-вече към западните центрове за “идеологическа диверсия”.

В изданието са публикувани и документи имащи чисто личностен характер, които третират най-различни проблеми в земеделските среди.

Книжното издание на сборника включва 99 документа, а разширеният му електронен вариант - 275.

STATE SECURITY AND THE AGRARIAN ORGANIZATIONS (1944-1991)

Following the ban of the Bulgarian Agrarian National Union - Nikola Petkov (August 1947), State Security imposed the use of the operative term “Former Agrarian Opposition” for people who were participants in the agrarian movement. Other operational terms that become common for opposition agrarians and were used in State Security documents were: “followers of G.M. Dimitrov”; “followers of Nikola Petkov”; “followers of Gichev”.

The control exercised over the Bulgarian Agrarian National Union for its policy within the framework of the Fatherland front was mainly carried out by the Bulgarian Communist Party through the mediation of State Security. Many documents mention that State Security used to notify the Central Committee of the Bulgarian Communist Party about different problems, indicating that the Bulgarian Communist Party had sufficient information to exert pressure on certain political figures in the agrarian community, as well as to instruct the permanent presence of the Agrarian Union.

The emphasis in the work of State Security with regards to the agrarian organizations was placed on the opposition, namely the Bulgarian Agrarian National Union - Nikola Petkov, and after its ban, it continued to monitor its supporters and sympathizers, whether they were placed in Labor Correctional Facilities, prisons or sent to the province.

Since the beginning of 1970, the State Security documents concerning the Bulgarian Agrarian National Union - Nikola Petkov have become increasingly fragmented, and the unit concerned with this issue has been focusing its work especially on the western centers for “ideological sabotage”.

The publication also contains documents of a purely personal nature that address a variety of problems in the agrarian circles.

The paper version of the collection contains 99 documents and its electronic version - 275.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И ИЗБОРНИЯТ ПРОЦЕС (1944-1991)

Поместената в изданието информация, касаеща дейността на органите на Държавна сигурност, свързана с провеждането на парламентарните избори в България през периода 1944-1991 г. до голяма степен попълва съществуващите “бели петна” в теорията и практиката на българските изборни процеси по време на комунистическия режим.

Още с провеждането на изборите за Двадесет и шесто Обикновено Народно събрание през 1945 година и изборите за Шесто Велико Народно събрание през 1946 година започва настъплението и утвърждаването на тоталитарния политически модел в България. През този период агенти и информатори на Държавна сигурност активно следят лидерите на опозиционните организации и всички лица, обявили се срещу комунистическата власт, с цел тяхното отстраняване от политическата сцена или ликвидиране. До края на 50-те години, голяма част от българите, изразили по един или друг начин неодобрението си към комунистическата власт вече са обекти на Държавна сигурност и са взети на отчет. Отнетата е всяка възможност тези хора да въздействат в бъдеще върху изборните процеси в България.

Непубликувани досега сведения относно провеждането на Седмото Велико Народно събрание през 1990 г. са поместени в края на сборника. До голяма степен тези сведения определят насоките, в които трябва да се търсят отговорите на все още неизяснени въпроси, свързани с българския преход от тоталитаризъм към демокрация.

Книжното издание на сборника включва 142 документа, а разширеният му електронен вариант -221.

STATE SECURITY AND THE ELECTION PROCESS (1944-1991)

The information contained in the collection is related to the activity of State Security bodies in holding the parliamentary elections in Bulgaria during the period 1944-1991 and largely fills the existing “white spots” in the theory and practice of the Bulgarian election processes during the communist regime.

The elections for the Twenty-sixth Ordinary National Assembly in 1945 and the elections for the Sixth Grand National Assembly in 1946 have started the onset and consolidation of the totalitarian political model in Bulgaria. During this period, agents and intelligence agents of the State Security actively monitored the leaders of the opposition organizations and all those who have declared themselves against the communist authorities with a view to their removal from the political scene or liquidation. By the end of 1950, most Bulgarians who had expressed their disapproval of the communist regime in one way or another were already subject to State Security examination and taken into account. Any opportunity for these people to influence the electoral processes in Bulgaria in the future has been taken away.

Unpublished information on the holding of the Seventh Grand National Assembly in 1990 is published at the end of the collection. To a large extent, this information determines the directions in which the answers to the still unclear questions related to the Bulgarian transition from totalitarianism to democracy should be sought.

The paper version of the collection contains 142 documents and its electronic version -221.

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И БЕЖАНСКИТЕ ЛАГЕРИ НА ЗАПАД (1944-1991)

Темата не само обогатява наличната вече литература по въпроса за българската емиграция през указания период, но и насочва вниманието към един почти непознат и неизследван задълбочено проблем в момент, когато Европа се опитва да намери отговори на най-тежката бежанска криза от Втората световна война насам.

През разглеждания период, който времеве съпада и със Студената война за ДС бежанските лагери представляват допълнителен механизъм за извършването на подривна дейност срещу НРБ от страна на "разузнавателно-диверсионните служби на противника и вражеските емигрантски центрове". Поради тази причина всички въпроси свързани с техния политически и административно-правен статут, видовете такива обекти, кадровия им апарат и неговите форми, методи и тактика на действие представляват контра-разузнавателен интерес. От съществено значение е фактът, че лагерите в "капиталистическите страни" се издържат и функционират с американски средства.

Изучаването на лагерите показва, че най-общо те може да се разделят в три основни групи обекти: 1/ официални, признати от правителства и международни организации; 2/ военно-диверсионни (тайни); 3/ места за устройване на задържани и репресирани за бягство и невъзвращенство граждани на социалистическите страни на територията на някои държави, в това число и СФРЮ.

В началото на 80-те години се налага мнението, че наблюдението на лагерите не е достатъчно ефективно. Обективният прочит на документите показва, че този извод остава непроменен и в края на обхванатия период, когато работата е преустановена и делата са свалени в архив.

Книжното издание на сборника включва 93 документа, а разширеният му електронен вариант - 194 .

STATE SECURITY AND THE REFUGEE CAMPS IN THE WEST (1944-1991)

The topic not only enriches the already available literature on the Bulgarian emigration during the period, but also draws attention to an almost unknown and unexplored in-depth problem at a time when Europe is trying to find answers to the worst refugee crisis since World War II.

During the period under review, which also coincides with the Cold War, State Security considered the refugee camps as an additional mechanism for subversive activities against the People's Republic of Bulgaria by the enemy's "intelligence and sabotage services and enemy emigrant centers". For this reason, all issues related to their political and administrative legal status, the types of such objects, their personnel and its forms, methods and tactics of action were of counter-intelligence interest. It is essential that the camps in the "capitalist countries" were supported by and were functioning with the help of the United States of America.

The examination of the camps in a comparative historical aspect shows that, in general, they can be divided into three main groups: 1/ Refugee camps in capitalist and other countries officially recognized by their governments and international organizations; 2/ Camps, military-divisive (secret) sites; 3/ Camps and places to accommodate detained and repressed people due to escaping and non-returning, citizens of the socialist countries on the territory of some of the other countries, including the Socialist Federal Republic of Yugoslavia.

In the early 1980s, it was felt that monitoring of the camps was not effective enough. The objective reading of the documents shows that this conclusion remain unchanged at the end of the period covered, when the work was stopped and the files were archived.

The paper version of the collection contains 93 documents and its electronic version - 194.

Сборникът *“Десталинизацията – дилемата на едно противоречиво десетилетие (1953-1964)”* е първото съвместно документално издание на Комисията по досиетата и Държавна агенция “Архиви”. Преобладаващата част от документите се публикуват за първи път и маркират най-интересните събития и процеси, случили се у нас, в десетилетието след смъртта на Сталин.

Една от първите мерки на властта в София, пряко отражение на действията на Кремъл след кончината на съветския диктатор, е помилването на политическите затворници и закриването на 11 затвора, както и на лагера в Белене през 1953 г. В същото време всички освободени продължават да бъдат определени като потенциално опасни лица и контролът върху тях от страна на тайните служби продължава.

Въоръженото антикомунистическо въстание в Унгария през 1956 г. дава повод на българските власти да подновят репресиите и слага край на появилите се надежди за политически реформи у нас. Повторно е открит лагерът в Белене, започват кампанийни въдворявания и изселвания на “вражески елементи” за защита на “народната власт” от евентуални “контрареволуционни действия”.

Сборникът представя 181 документа, обособени в два раздела. Архивните материали основно са от фондовете на Централизирания архив на КРДОПБГДСРСБНА и на Централния държавен архив (ЦДА). Има и отделни документи от Регионалния държавен архив (РДА) – София.

The documentary collection *De-Stalinization - the dilemma of a controversial decade (1953-1964)* is the first printed collaboration between the Files Committee and the Archives State Agency. It is a compilation of the most significant, unpublished before, documents from both repositories dealing with Bulgarian events and processes during the decade after Stalin's death.

After the passing of the Soviet dictator, the authorities in Sofia initiate a series of reforms, following the Kremlin model, including general pardon for all political prisoners, and closing of eleven prisons, among which the Belene concentration camp in 1953. Although set free, the released prisoners are still considered “potentially dangerous persons” and further kept under the supervision and control of the secret apparatus.

In the aftermath of the armed anti-communist uprising in Hungary in 1956, a new wave of repressions begins in Bulgaria marking the end of hopes for political transition and reform. The Belene camp re-opens once again. A new internment and deportation campaign is launched to put “enemy elements” away, and protect “people’s power” in case of would-be “counter-revolutionary attempts”.

Organized into two sections, The book presents 181 documents. The written sources come almost exclusively from the fonds of the Centralized Archive of the CDDAABCSSISBNAF and the Central State Archive (CSA). Some of the records originate from the Regional State Archive (RSA) in Sofia.

ИЗЛОЖБИ

EXHIBITIONS

Изложбата *“Десталинизацията – дилемата на едно противоречиво десетилетие (1953-1964)”* е събитие в рамките на Президентската инициатива “25 години свободна България” и е партньорски проект между Комисията по досиетата, Държавна агенция “Архиви”.

След смъртта на Сталин започват и първите опити на открита съпротива срещу комунистическия режим в държавите от Източния блок. Това са години, свързани с реалните надежди на мнозина за отхвърляне на съветския модел на управление, първите опити за пробив на Желязната завеса.

В България процесът тръгва плахо и до известна степен “плакатно”. Следвайки и този път съветския опит, комунистическата партия заклеймява култа към личността на Вълко Червенков, но само след няколко години, в рамките на същото това “противоречиво” десетилетие, той се преобразува в нов култ, този път към Живков.

Въпреки че от днешна гледна точка изглеждат наивно опитите на отделни представители на интелигенцията, дейци на културата и изкуството, да излязат от задушавашия кофрак на партийната усмирителна риза, те все пак доказват, че не всичко е докрай изгубено. Тези опити, обаче, получават бързо възмездие от официалната, т.е. партийната власт: уволнени редактори на вестници (Владимир Топенчаров и Васил Акъов), спрени отделни спектакли (“Импровизация” на Радой Ралин и Валери Петров),

The exhibition *De-Stalinization - the dilemma of a controversial decade (1953-1964)* is the product of a partnership initiative between the Files Committee and the Archives State Agency. It is also part of the program of the presidential initiative *25 Years Free Bulgaria*.

The first open attempts to create opposition and resist the communist regime in the Eastern Bloc are made after Stalin's death. This is the time of real hopes and desires of a great many people to depart from the Soviet model and break through the Iron Curtain.

The transformation process in Bulgaria starts out slow and remains somewhat conservative. Rigidly following the Soviet experience, the Bulgarian Communist Party takes steps to dismantle the personality cult to Valko Chervenkov. Within just a couple of years this controversial decade witnesses the creation of a new cult around the person of Zhivkov.

There are still some isolated attempts within the circles of the intelligentsia, and among figures in culture and art to break the constraints of the political straight jacket. They may seem naïve to our modern eyes, but they are quiet proof that not all is lost. The response of the official, i.e. party, authorities is swift, and punishment is dealt to the of-

разгромяване на цели театрални колективи (Бургаският театър), спрени филми преди премиера (“Животът си тече тихо” на Бинка Желязкова и Христо Ганев) или прибрани от прожекции непосредствено след премиерите (“На малкия остров” по сценарий на Валери Петров и “Невероятна история” на Радой Ралин). Художниците и писателите също имат своите изключени от редиците на партията, спрени изложби, неиздадени стихосбирки, изключени от съответните творчески съюзи.

Подбраните материали показват малко известни и неизползвани досега исторически документи. Чрез визуално и документално представяне на събитията от 50–60-те години на 20 в. се проследяват вътрешните и международните аспекти на процеса, популярен с термина “есталинизация” не само в България, но и в страните от Източна Европа.

България, въпреки че няма унгарската 1956 г. или чехословашката 1968 г., няма Солженицин или Джилас, нито Ян Палах или Имре Наги, показва отношението си към казармения социализъм и изживява своето противоречиво десетилетие.

Логичният край е негласното закриване на процеса след падането на Хрущов.

В изложбата са използвани документи и фотографии, съхранявани в Държавна агенция “Архиви” и Комисията по досиетата, кинокадри от Българската национална филмотека, сайта “Изгубената България”, както и от частни архиви на семейство Пауновски, семейство Акъови, архивът на Радой Ралин, архивът на Веселин Байчев, архивът на Владимир Люцканов и Антоанета Бочурова и др.

fenders: newspaper editors are fired (Vladimir Topencharov and Vasil Akyov), stage plays are cancelled (*Improvisation* by Radoy Ralin and Valeri Petrov), entire theatrical groups are released (the Bourgas Theatre), yet to be premiered films are banned (*Life Flows By Quietly* by Binka Zhelyazkova and Hristo Ganev) or confiscated before post-premiere screenings (*On the Small Island* based on a script by Valeri Petrov, and *Incredible Story* by Radoy Ralin). Artists and writers are too subjected to artistic and individual persecution. Some are expelled from the party or their unions, others have their exhibitions or collected poetry forbidden from public display.

The collection includes little known historical records never published before. They are the visual and documentary reference to events in the 1950s and the 1960s, and explore the domestic and international aspects of the process known in Bulgaria and all across Eastern Europe as “de-Stalinization”. Hungary had its uprising of 1956. Czechoslovakia had its revolution of 1968. Bulgaria did not have figures like Soljenitsin, Jan Palach, or Imre Nagy, but it had its own way to challenge the ideology of bar-rack socialism.

Bulgaria’s controversial decade meets its logical end quietly after Khrushchev’s fall.

The exhibition features written documents and photographs currently stored at the Archives State Agency and the Files Committee, audiovisual material from the Bulgarian National Film Archive, facts and information from the website *Lost Bulgaria*, and items from the private archives of the Paunovski Family, the Akyovi Family, the personal archives of Radoy Ralin, Veselin Baychev, Vladimir Lyutskanov, Antoaneta Bochourova, etc.

Съгласно чл. 14 от Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия (ЗДРАОПБГДСРСБНА), Комисията издава годишно по два Бюлетина за периодите до 20 юли и до 20 декември.

В него се публикуват актуалните нормативни документи с които работи Комисията: **ЗДРАОПБГДСРСБНА** и Правилника за дейността на Комисията за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия и на нейната администрация (**ПАКРАОПБГДСРСБНАНА**). Включват се регулярните доклади с които Комисията отчита дейността си два пъти годишно пред Народното събрание. В Бюлетина се публикуват и всички Решения на Комисията, които са взети в този период. В отделен раздел се включва актуална справка за достъпа на физически лица до информация, съгласно чл. 9, т. 4, 5 и 6 от Закона, публикуват се и данни от специализираната читалня на Комисията. До момента са издадени 23 Бюлетина.

The Files Committee publishes its bulletin semi-annually to the periods ended 20 July and 20 December, in accordance with **Art. 14** of the Law on Access and Disclosure of the Documents and Announcing Affiliation of Bulgarian Citizens to the State Security and the Intelligence Services of the Bulgarian National Armed Forces (**LADDAABCSSISBNAF**).

It is a platform to share news and events, and to promote the regulatory framework of the Committee: **LADDAABCSSISBNAF** and the Rules of Procedure of the Committee for Disclosing the Documents and Announcing Affiliation of Bulgarian Citizens to the State Security and the Intelligence Services of the Bulgarian National Armed Forces and its administrative staff (**RPCDDAABCSSISBNAFAS**). This further includes the Committee's bi-annual reports before the National Assembly and all decisions taken within the referenced period. There is a section providing up-to-date reference data about the access of physical persons to information, in compliance with Art. 9, items 4, 5 and 6 of the Law, along with some attendance numbers from the specialized reading room of the Committee. Twenty three bulletin editions are published to date.

БРОШУРИ

Комисията издава информационни **Брошури** на български и английски език с актуални данни за дейността си. Нейната цел е да се популяризира работата на Комисията както у нас така и в чужбина, сред страните членки на *Европейската мрежа за съхранение на архивите (EMCA)*.

Основни рубрики в брошурата са “Законът повелява” и “Нашите правила” където са разгледани принципите и нормативните документи по които работи Комисията. Брошурата включва още: данни за състава и структурата на Комисията, за публичната, издателската и международната ѝ дейност, за попълването, съхранението и състоянието на Централизирания архив, за правото на достъп на гражданите до архивните документи. В отделна рубрика са представени целите, принципите, ценностите и мисията на Комисията. До момента са издадени 6 брошури.

The Files Committee publishes **brochures** in the Bulgarian and English languages providing up-to-date and relevant information on its commitments and activities. Their purpose is to promote the projects and practices of the Committee domestically and internationally in member countries of the *European Network of Official Authorities in Charge of the Secret Police Files*.

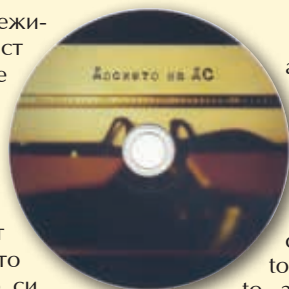
The two main sections within the brochure, *The Law Commands* and *Our Rules*, deal with the principles and legislative basis governing the work of the Committee. Some facts and numbers about the staff and structure of the Committee, its publicity campaigns, publishing activities, and international projects are further referenced. Another section concerns the completion, preservation and current condition of the Centralized Archives, and the citizen

right of access to public documents. An additional segment provides a more detailed review of the goals, principles, values and mission of the Committee. Six brochures are currently available to the public.

ДОСИЕТО НА ДС

Филмът е продуциран от Комисията, режисьор е Ема Константинова, сценарист – Лора Шумкова. Главен герой на филма е Иван Москов, който разказва своята лична история. Иван е 21-годишен, студент по операторско майсторство в НАТФИЗ. След случаен разговор той пожелава да научи повече за репресиите, които пращало му, известният социалдемократ Атанас Москов, е изтърпял от комунистическата държавна сигурност. Докато чака да получи достъп до досието на пращало си, Иван започва да си задава все повече въпроси за тайните служби на тоталитарна България. Кога, как и защо е създадена Държавна сигурност? Какви хора са работили за нея? Кого и защо са преследвали? Как обикновените българи са се справяли със страха и подозренията, насаждани от агентите и от оперативните работници?

За да намери отговорите, Иван се среща с различни хора. с изследователя Момчил Методиев, с интелектуалеца Джони Пенков, с оперативния работник Цвятко Цветков, с медийния експерт Георги Лозанов, с историка и депутат Андрей Пантев, с журналистите Тома Биков и Мариела Балева. Неусетно личната история се е превърнала в пътуване по следите на една зловеща институция, за която днешните млади хора не знаят почти нищо, но която продължава да се намесва в живота ни. А кадрите на Иван са достатъчни да оформят едно нейно визуално досие – “Досието на ДС”.

THE STATE SECURITY FILE

The film is production of the Files Committee, directed by Emma Konstantinova, based on a script by Lora Shoumkova. The film tells the story of 21-year-old Ivan Moskov, student in Cinematography at the National Academy for Theatre and Film Arts. After a casual conversation, he is left wanting to know more about the repressions suffered by his great-grandfather, prominent Social Democrat Atanas Moskov, at the hands of the communist secret regime. While waiting for access to his great-grandparent's files, Ivan is beginning to ask more questions and look for more answers about the secret police apparatus in totalitarian Bulgaria. He wants to know the whens, whys and hows of the State Security system? How did it come to be? What kinds of people were associated with it? What individuals were persecuted and why? How did regular citizens deal with the fear and suspicions planted in their hearts by functionaries of the regime?

On his quest for answers, Ivan meets people from all walks of life: historian and researcher Momchil Metodiev, intellectual Johnny Penkov, operative Tsvyatko Tsvetkov, media expert Georgi Lozanov, historian and Member of Parliament Andrey Pantev, journalists Toma Bikov and Mariela Baleva. Ivan's personal tale becomes a narrative through which he tells a much bigger story, one piece at a time. It eventually turns into a journey back in time to a society living under an oppressive force that young people know little about. Frame by frame, Ivan creates a visual record of an institution that was once part of the vague past, and is still playing a role in our life today. This is The State Security File.

КОМИСИЯТА ПО ДОСИЕТАТА И ОТВАРЯНЕТО НА АРХИВИТЕ НА ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ

За изминалите 30 години от края на тоталитарната комунистическа система в България отварянето на досиетата на Държавна сигурност и разузнавателните служби на БНА, и разкриването на техните сътрудници се оказва единственият декомунизационен процес, по който обществото постигна успех.

След три неуспешни опита за отварянето на архивите на тоталитарните служби през 2007 г. беше избрана Комисия по досиетата, върху която падна тежката отговорност и задача да задвижи този процес.

Стартирала с ниско обществено доверие Комисията не само опроверга песимистите, но и успя да навакса пропуснатите в лутане първи 16 години от прехода, когато този проблем остана нерешен.

Документалният филм показва трудния път, който е изминат до канализиране-

THE COMMITTEE AND THE OPENING OF STATE SECURITY ARCHIVES

For the past 30 years since the end of the totalitarian communist system in Bulgaria, the opening of BNA Intelligence Services and State Security files, and the disclosure of their associates, has proved to be the only decommissioning process through which society has succeeded.

After three unsuccessful attempts to open the archives of the totalitarian services in 2007, the Files Committee members were elected, and were given the heavy responsibility and task of initiating this process.

Starting with a low public confidence, the Committee not only disproved the pessimists, but also managed to make up for the first 16 years of transition, when the problems remained unresolved.

The documentary film illustrates the difficult path before channeling the process in

то на процеса през 2006 г. с приемането на нов закон за досиетата с рядък политически консенсус.

С множество интервюта е проследено извършеното от независимия държавен орган в различни аспекти от неговата дейност за 12-те години откакто той функционира – от установяването и обявяването на сътрудниците на ръководни постове в държавата и обществото, през изграждането на Централизиран архив за документите на тоталитарните служби, до активната изследователска работа и обслужването на гражданите, интересувашите се от архивите на ДС.

Във филма са показаните и проблемите, с които Комисията по досиетата се сблъска и обществената и институционална подкрепа, с която ги решава.

Документалната лента е продукция на Комисията по досиетата, създадена с образователна цел да запознава обществото и популяризира своята дейност, както в страната, така и в чужбина.

Филмът е продуциран от Комисията, режисьор е Христо Христов, сценарист - Димитър Коцев.

2006 with the adoptions of a new dossier/files law with a rare political consensus.

Through numerous interviews, the independent state body has been traced in various aspects of its activity for the 12 years since its operation - from the identification and announcement of associates holding senior positions in the state and society, through the creation of a Central Archives for documents of totalitarian services, to active research work and service to citizens interested in State Security archives.

The film also highlights the problems faced by the Files Committee and the public and institutional support it received for solving them.

The documentary film is a production of the Commission, created with the purpose of educating the public and promoting its activities, both in Bulgaria and abroad.

The film is produced by the Commission, directed by Hristo Hristov, screenwriter - Dimitar Kotsev.

Designed & Produced by *Star*[®]
0889 72 99 33, alfa_star@mail.bg

THE COMMITTEE

For Disclosing the Documents and Announcing Affiliation of Bulgarian Citizens
to the State Security and the Intelligence Services of the Bulgarian National Army

www.comdos.bg

From the Archives of State Security
Documentary collections,
Exhibitions, films

PUBLISHING (2007-2019)